БУТУН ДУНЕ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

16 ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 7 (3998).

10 ЯНВАРЬ ЖУМА 1969 ЙИЛ

Баҳоси 2 тийин.

ЛЕНИНЧА МЕҲНАТ ВАХТАСИДА

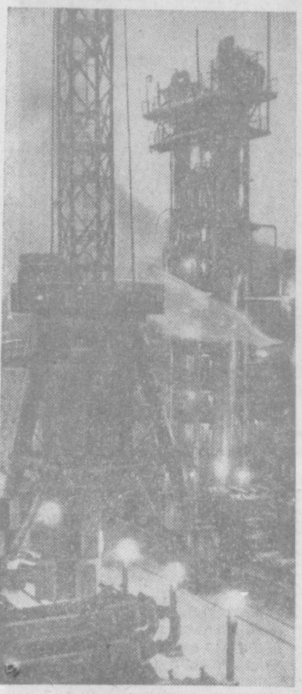

ЭСТОНИЯ ССР. Кохтла—Ярв шаҳрида азот заводи қурилиши жадал суръатларда олиб боріляпти. Қуриб битказилган айрим цехларда дастлабки азот ишлаб чиқарила бошланди. Яқин йиллар ичида завод тўлиқ фойдаланишга топширилади. Суратда: азот заводининг кўриниши.

В. Горбунов фотоси, (ТАСС).

ЧИРЧИҚНИНГ ОЛМАЛИҚҚА ЁРДАМИ

Чирчиқ электрохимия комбинатида аммиак ишлаб чиқарувчи кучли установка ишга туширилди. Бунинг натижасида мамлакатдаги бошқа ўнта корхонада минерал ўғит ишлаб чиқариш анча кўпаяди. Чирчиқ химиклари йил бошидан бери Жамбул, Чоржўй, Самарқанд ва мамлакатнинг бошқа шаҳарларидаги заводларда аммонийлаштирилган суперфосфат ишлаб чиқариш учун керакли азот компоненти етказиб беришни икки баравар кўпайтирдилар.

Ҳозир аммиак ҳосил қилиб берадиган яна бир, энг кучли установка монтаж қилинмоқда. Шу установкада ишлаб чиқариладиган маҳсулотнинг қаерга юборилиши ва нима учун ишлатилиши ҳозирнинг ўзидаёқ маълум. Бу маҳсулот Олмалиқ аммофос заводига, энг самарали ўткир азот-фосфор ўғитлари ишлаб чиқариш учун юборилади. Бу ишни битказиш муддати ҳам белгиланди — Чирчиқ химиклари билан қурувчилари Олмалиқ учун аммиак ишлаб чиқаришга беш йиллик тўртинчи йилидаги мамлакатдаги энг катта химия қурилишларидан бири бўлган аммофос заводи ишга туширилмасдан бир неча ой аввал киришадилар.

Шу тариқа Ўзбекистон химия саноатининг тўнғич корхонаси ўз укасининг қаддини ростлаб олишга кўмаклашади. (ЎзТАГ).

ТОШКЕНТ-ШИМОЛ ТЕМИР ЙЎЛЧИЛАРИГА

Тошкентдаги «Октябрь революцияси» тепловоз-вагон ремонт заводида кўчма автопоезднинг тажриба нусхасини тайёрлашга киришилди. Бу автопоездда темир йўл иморатлари ва иншоотларини ремонт қилувчи устахона жойлаштирилади. Автопоездда пневматик тарзда юрадиган тўртта метал вагонча бўлади. Поезд шимолий темир йўлга юборишга мўлжаллангани сабабли вагончаларнинг ички томонини безаш ва иситиш учун замонавий материаллардан фойдаланишга қарор берилди.

Ғилдиракли уйчаларнинг бирида ишчилар қулай жойлашадилар. Конструкторлар манзилгоҳлардан йироқда яшаб ишлайдиган ишчиларнинг турмушини осонлаштириш учун ҳамма икир-чикирларни ҳам кўзда тутганлар. Унда ҳар бир кишининг ўзига ёруғ тушурувчи ва шамоллатувчи ускуналар билан жиҳозланган юмшоқ кроватлар электр печкалар, жажжи ошхона, душ ва ҳатто холодильник ҳам бўлади. Қолган учта вагонда ҳамма ишларни механизациялаш кўзда тутилган устахоналар жойлаштирилади. Устахонанинг ўзидаги дизел электр станцияси станокларга энергия, вагонларга иссиқлик ва нур бериб туради.

Янги поездни коммунистик меҳнат коллективи — Ҳоли Полвонов бошлиқ бригада жиҳозламоқда.

Яна бир ойдан сўнг «Тошкентда ясалган» деган марка қўйилган ялтироқ тўқ сариқ вагончалар узоқ сафарга чиқади.

(ЎзТАГ).

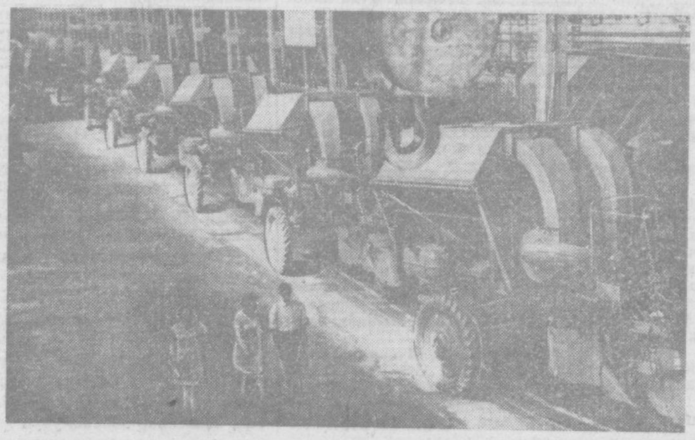

ПАХТАКОРЛАР оғирини енгил қилаётган «Ташсельмаш» заводининг меҳнатсеварлари янги йилда ҳам серунум пахта териш агрегатлари ишлаб чиқаришни кўпайтирмоқдалар. Суратда: поток конвейерида терим машиналарини йиғиш пайти.

М. Нуриддинов фотоси.

ОХУНБОБОЕВ НОМЛИ КОЛХОЗ МЕХАНИЗАТОРЛАРИНИНГ ҒАЛАБАСИ

ТУЙТЕПА, («Тошкент ҳақиқати» мухбиридан). Ўрта Чирчиқ районидаги Охунбобоев номли колхоз механизаторлари меҳнат вахтасида туриб ишлаб, ўз зиммаларига юклатилган вазифани сидқидилдан адо этаяптилар.

Колхоз механизаторлари қишки ишларни уюшқоқлик билан ташкил қилдилар. Механизаторлардан 70 киши техника ремонтида банд. Ҳар бир кундан унумли фойдаланган илғорлар областда биринчи бўлиб техника ремонтини муваффақиятли тамомладилар. 49 чопиқ, тракторри, шу жумладан 36 универсал ремонтдан тўла чиқарилиб қўйилди.

Колхозда кузги шудгор ишлари уюшқоқлик билан қисқа вақтда тамомланганди. Шудгордан бўшаган 19 ҳайдов тракторри, 200 борона тайёр ҳолга келтириб қўйилди. 20 сеялка, 45 культиватор, 15 машина ҳам ремонтдан чиқарилиб қўйилди.

Ремонт ишларини бир ой ичида уюшқоқлик билан ўтказилишининг боиси шу бўлдики, механизаторлар ўртасида иш пухта йўлга қўйилган эди. Устахона мудири Шодмон Раҳимов, бош инженер Тян Володя Афанасьевич ўртоқлар тинмай меҳнат қилдилар. Шунинг учун ҳам Абдураҳмон Султонов, Кукен Бекенов, Мамат Исроилов каби тракторчилар ўзларига бириктилган сеялкаларни, ҳайдов машиналарини ўн иш кунида сифатли ремонтдан чиқаришга муваффақ бўлдилар.

— Биз, — дейди колхоз раиси Миразиз Рўзиматов, — ремонтчилар ишидан беҳад хурсандмиз. Улар правление ва партия ташкилотининг ишончини тўла оқлаб, ремонт ишларини барвақт тамомлашга муносиб ҳисса қўшдилар.

ЧЕТ ЭЛ ХРОНИКАСИ

ПРАГА

Чехия миллий кенгаши президиуми Чехословакия федерацияси тўғрисидаги конституцион қонунга мувофиқ Чехия Социалистик Республикаси ҳукуматини тайинлади, деб хабар беради ЧТК агентлиги. Ҳукумат раиси қилиб Станислав Разл, ҳукумат раисининг ўринбосарлари қилиб Антонин Червинка ва Ладислав Адамец тайинландилар.

БУДАПЕШТ

Венгриянинг Ходмезевашарҳий шаҳрида В. И. Ленинга ёдгорлик ўрнатилади. Бу ёдгорлик доҳий туғилган куннинг юз йиллиги нишонланаётган бир пайтда очилади.

* * *

Венгриянинг кечки марксизм-ленинизм университетларида ҳозир 30 минг киши ўқимоқда. Кечки марксизм-ленинизм университетлари мамлакатда 16 йил муқаддам ташкил этилган бўлиб, ўшанда университетларда атиги 70 тингловчи ўқиган. 15 йил мобайнида кечки марксизм-ленинизм университетлари мамлакатнинг ҳамма шаҳарларида ишлаб турибди.

СОФИЯ

Болгария энергетикаси ривожланиб бормоқда. 1968 йилда мамлакатда 16 миллиард киловатт-соат электр энергияси ишлаб чиқилди.

БЕЛГРАД

Югославия нефтчилари мамлакатда нефть ишлаб чиқаришнинг 20 йиллигини кенг нишонламоқдалар. Ҳозир бир кунда мамлакатда илгарилари бир йилда ишлаб чиқариладиган нефть маҳсулоти тайёрланмоқда.

ЛОНДОН

Рейтер агентлигининг Байрутдан берган хабарига кўра, Ливаннинг бош министри Абдиллоҳ Яфи президент Шарл Хелга ўзининг ҳукумати истеъфога чиқиши ҳақидаги аризасини берганлигини маълум қилди.

ПАРИЖ

Бразилия полицияси буржуа газеталари орасида энг каттаси ҳисобланган «Корейода Манья» газетасини мусодара қилди. Бу газета Рио-де-Жанейро шаҳрида босилар эди. Полиция, шунингдек газета хўжайини Ниомар Монис Содре, бош администратор Нелсон де Фариа ва бош редактор Освалдо Пералвуни қамоққа олди.

БЕРЛИН

Бу ерда Куба халқ ижодиётининг виставкаси очилди. Виставка Куба революцияси ғалабасининг 10 йиллигига бағишланган. Унда 80 дан ортиқ тасвирий санъат, ҳайкалтарошлик асарлари намойиш этилаяпти.

НЬЮ-ЙОРК

«Аллегени Эйрлайнс» авиакомпаниясининг турбореактив пассажир самолёти Бредфорд аэродромига (Пенсильвания штати) қўниш вақтида авиация ҳалокати рўй берганлиги натижасида 11 киши ҳалок бўлди.

Шу компаниянинг ўз пассажирлари билан Бредфордга мажбуран қўнган бир самолёти икки ҳафта муқаддам аварияга учраган ва шу авария вақтида 18 киши ҳалок бўлган эди.

(ТАСС).

КОМИ АССР. «Шимол ёғдуси» газопроводи қурилиши ниҳоясига етай деб қолди. Бу улкан қурилиш Вуктиль конденсатлашган газ ҳавзасини марказ билан боғлайди. Суратда: «Шимол ёғдуси» газопровод қурилишида. Ухта—Межог участкасида пайванд ишлари олиб борилаяпти.

С. Губский фотоси, (ТАСС).

ҚУРУВЧИ ҚАДРИ

Мамлакатимиз барча меҳнаткашлари Янги йил байрамини зўр шодиёна билан кутиб олаётган бир пайтда матбуотда бинокорлар қалбини қувончга тўлдирган хушхабар босилиб чиқди.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ҳамда ВЦСПС нинг қурилиш ишларида ҳамда бинокорлик саноатида ишлаб, ўртача маош олаётган ходимларнинг иш ҳақини 25 процентгача ошириш тўғрисидаги қарори эълон қилинди. Мазкур қарор партия ва ҳукуматимизнинг бинокор кадрлар тўғрисидаги, капитал қурилишни мамлакатимизда бундан буён янада ривожлантириш тўғрисидаги ғамхўрлигининг яққол ифодасидир.

Бинокорлар маошини кўпайтириш тўғрисидаги қарор қурилишда меҳнат унумдорлигини ошириш, бинокорлар турмушини яхшилаш йўлида катта қадам эканлиги биз қурувчилар учун аён.

Маълумки, Тошкентда зилзила рўй берган пайтдан бошлабоқ, «Главташкентстрой» қайта ташкил этилди. Пойтахтимизни тез суръатларда қайтадан тиклаш ва кўплаб янги бинолар қуриш учун давлатимиз жуда катта моддий ресурслар ажратди. Бинокорларимиз сони қарийб 3 баравар кўпайди. Шунинг билан бирга мамлакатимизнинг барча жойларидан Тошкентни тиклаш ишларида қатнашиш мақсадида холис ёрдам қўлини чўзган қардош бинокорларнинг ҳиммати қувончли воқеа бўлди. Тошкент улкан қурилиш майдонига — Халқлар дўстлиги шаҳрига айланиб қолди.

Зилзила Тошкент бинокорлари коллективлари олдига жуда мураккаб вазифаларни кўндаланг қилиб қўйди. Бу вазифалардан энг муҳими кадрлар масаласи эди. Уларни танлаш, жой-жойига қўйиш, қурилишга янги келган кишиларга касб ўргатиш, мутахассислар оиласини турар-жой билан таъминлаш, ёшларга ётоқхоналар ажратиш шулар жумласидандир.

Очиқ эътироф этиш керакки, биз дастлабки пайтларда қурилишни кадрлар билан таъминлаш масалаларида бирмунча қийинчиликларга дуч келдик. Бу масалаларни ҳал қилиш учун шошилинч чоралар кўришга киришдик. Ана шу мақсадда «Главташкентстрой» ҳузурида иккита доимий ишловчи ўқув комбинати ташкил қилинди. Булардан бири бевосита Бош бошқарманинг ўзида, иккинчиси транспорт бошқармасида очилди.

Биринчи комбинатда ғишт терувчи, бетончи, арматурачи, дурадгор, сувоқчи, бўёқчи, электрик, монтажчи, тракторчи, бульдозерчилар тайёрлана бошлади. Транспорт бошқармаси ҳузуридаги комбинатда эса шофёрлар, автокранчилар, автомобилларни ремонт қилувчи слесарлар тайёрлаш ишлари олиб борилди. Бу ҳар иккала ўқув комбинатда йилига 3 минг кадр тайёрланмоқда.

Бош бошқармага қарашли 20 га яқин трест қошида эса ўқув пунктлари ташкил этилди. Шуни айтиш кифояки, 1966—1967 ва 1968 йилнинг ўтган ўн бир ойи ичида 24 минг 824 ишчи турли касб эгаси бўлиб олди.

«Главташкентстрой» қурилиш ташкилотларида ишчилар ва инженер-техник ходимларнинг малакасини ошириш масалалари билан ҳам жиддий шуғулланилди. Ўтган уч йил мобайнида 19 мингдан ортиқ ишчи ва 1650 инженер-техник ходимнинг малакаси оширилди. Кадрлар тайёрлаш бўйича белгиланган топшириқлар ортиғи билан адо этилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг профессионал-техника таълими Давлат комитетига қарашли 22, 62, 63-ҳунар-техника мактаблари турли касблар бўйича йилига 2 мингга яқин кадр тайёрлаб бермоқда.

Тошкент шаҳар партия комитети ва пойтахтимиздаги район партия комитетлари «Главташкентстрой»га ишчилар етказиб бериш борасида яқиндан ёрдам бердилар. Буларнинг ҳаммаси трестимиз қурилиш ташкилотларини жуда оз фурсатларда бинокор-кадрлар билан таъминлаш имконини берди. Лекин, ишларимиз кўламининг кескин ортиб кетганлиги, турар-жойга бўлган катта эҳтиёж қурувчи кадрларга бўлган талабни яна оширди.

Юқоридаги тадбирларга қарамай, ҳали ҳам кўпгина қурилиш трестлари ва бошқармаларда ишчи кучи етишмайди. Бунинг натижасида объектларни ўз муддатида фойдаланишга топшириш мумкин бўлмаётир.

Бош бошқармага қарашли бир қанча трестлар ва бинокорлик материаллари саноати корхоналари ўтган йили давлат планларини бажаролмай қолдилар. Бунинг асосий сабабларидан бири ҳам малакали кадрларнинг етишмаслигидадир.

Мавжуд имкониятлардан фойдаланган, кадрларга маданий-маиший хизматни ўрнига қўйган қурилиш ташкилотлари эса ўз зиммаларидаги вазифаларни муваффақият билан бажариб келмоқдалар. 159-қурилиш тресті ва унга қарашли 8, 13, 22, 37-бошқармалар 3-қурилиш тресті ва унга қарашли 5, 23 ва 63-бошқармалар, 1 ва 2-«Строймеханизация» трестлари, «Ташинжстрой» тресті, 1 ва 3-темир-бетон заводи, ремонт-механика заводи, 2, 4, 8-автобазалар ва бошқа кўплаб ташкилотлар ишчи кадрларни тайёрлаш ва уларнинг малакаларини ошириш йўлида астойдил ҳаракат қилиб, йил сайин топшириқларини ортиғи билан адо этиб келмоқдалар.

Беш йилликнинг тўртинчи йилида «Главташкентстрой» қурилиш коллективлари олдида жуда улкан вазифалар турибди. Бу йил ўтган йилдагига қараганда 17 процент кўп қурилиш-монтаж ишлари, 100 минг квадрат метр кўп турар-жой майдони, 17 минг 768 ўқувчига мўлжалланган мактаб, 7 минг 430 ўринли болалар муассасалари, савдо ва соғлиқни сақлаш муассасаларини қуриб битказишимиз лозим.

КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПС нинг янги йил арафасида чиқарган қарори қурилиш ташкилотларини ишчилар ва инженер-техник кадрлар билан таъминлашни янада яхшилайди. Бу борада Бош бошқармамизга қарашли қурилиш ташкилотларида бирмунча ишлар қилинмоқда. Трестлар ва бошқармалар партия, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, экономистлар ва ҳисобчилар билан биргаликда ишчиларнинг моддий-манфаатдорлигини оширишга қаратилган бу қарорни чуқур ўрганяптилар.

З. САЙДАЛИЕВ,
«Главташкентстрой» кадрлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари.

ЧИРЧИҚДАГИ қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати коллективи бешйилликнинг учинчи йили топшириғини барвақт адо этган эди. Янги йилда улар доҳиймиз В. И. Ленин туғилган куннинг 100 йиллиги шарафига мусобақани кун сайин авж олдирмоқдалар. Бу мусобақада ўртоқ М. Турсунматов меҳнат қилаётган 7-цех айниқса яхши натижаларга эришаётир. Ўртоқ М. Турсунматов бултур йиллик топшириқни ўн ойда адо этган эди. Бу йилги мақсади бундан ҳам яхши натижага эришишдир.

И. Глауберзон ва В. Сироткин фотоси.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

РЕСПУБЛИКА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ОБЛАСТЬ, РАЙОН, ШАҲАР, ПОСЁЛКА, ҚИШЛОҚ ВА ОВУЛ СОВЕТЛАРИГА САЙЛОВ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Ўн биринчи чақириқ меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул советлари депутатларининг ваколати 1969 йилнинг мартида тугаши муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Советининг Президиуми **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР меҳнаткашлар депутатлари область, район, шаҳар, посёлка, қишлоқ ва овул советларига сайлов 1969 йил 16 март—якшанба куни ўтказилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари
Р. САХИБОЕВ.

1969 йил, 9 январь. Тошкент шаҳри.

РАСМИЙ ХАБАРЛАР

ХАЛҚ КОНТРОЛИ ОРГАНЛАРИ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети СССР халқ контроли органлари тўғрисидаги низомни тасдиқладилар. СССР халқ контроли комитетида иттифоқдош ва автоном республикалар, ўлкалар, областлар, ҳарбий округлар, флотлар ва чегара қўшинлари ва ички ишлар министрлигининг қўшинлари халқ контроли комитетлари раисларининг кенгаши бўлиб ўтди. Кенгашда комитетлар ва группаларнинг шу низомдан келиб чиқувчи вазифалари муҳокама қилинди. Шу масала юзасидан СССР халқ контроли комитетининг раиси ўртоқ П. В. Кованов доклад қилди.

Кенгаш ишида КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети, ВЦСПС, ВЛКСМ марказий комитети, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флоти Бош сиёсий бошқармасининг масъул ходимлари қатнашдилар. (ТАСС).

КПСС ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ПРАГАДА БЎЛИШИ

ПРАГА, 9 январь. (ТАСС мухбири ва «Правда» махсус мухбири). Бу ерда меҳмон бўлиб турган КПСС Марказий Комитети секретари К. Ф. Катушев бошчилигидаги КПСС делегацияси кеча Чехословакия Коммунистик партияси марказий комитетининг Чехия областларидаги партия ишига раҳбарлик қилувчи бюросида бўлди. Суҳбатда бюронинг раиси Л. Штроугал, бюро секретарлари ва аъзолари Ч. Цисарж, С. Разл, Я. Пиллер, В. Гула, О. Матвйка, Я. Казел ҳозир бўлдилар.

Партия ишларига, КПСС билан Чехословакия Коммунистик партияси ўртасидаги алоқа ва муносабатларни кенгайтиришга бағишланган суҳбат самимий, дўстлик вазиятида ўтди.

Шундан кейин КПСС делегацияси Чехословакия социалистик республикаси ҳукуматининг раиси О. Черник ҳузурида бўлди. О. Черник билан совет меҳмонлари ўртасида Чехословакия билан Совет Иттифоқи ўртасидаги қардошларча муносабатларни янада ривожлантириш масалалари юзасидан илиқ дўстона суҳбат ўтказилди.

Совет партия делегацияси ўша куни Чехословакия социалистик республикаси матбуот ва информация комитети раиси министр Я. Гавелка ҳузурида бўлди. Министр ана шу органнинг фаолияти ҳамда вазифалари тўғрисида уларга ахборот берди.

Суҳбатларда СССРнинг Чехословакия социалистик республикасидаги элчиси С. В. Червоненко қатнашди.

ЯНГИЛИК ШАЙДОСИ

КОММУНИСТЛАР ҲАҚИДА ҲИКОЯЛАР

Ортиқбой ака ҳақида бизга дастлаб район халқ контроли комитетининг раиси Солижон ака Воҳидов гапириб берди.

— Ниҳоятда камтар, меҳнатсевар мутахассис, — деди у. — Ўз ишини миридан сиригача билади. Янгиликка ўч. Бирон тадбирни амалга оширишга аҳд қилдими, мақсадига эришмагунча тинчимайди. Ўша иш билан алоқадор бўлган кишиларга ҳам тинчлик бермайди...

Йиғим-терим охирлаб қолган кунлар эди. Биз Ортиқбой акани пункт лабораториясидан топдик. У лаборант қиз билан ҳозиргина колхоздан келтирилган пахтани текшириб кўраётган эди.

— Намлиги нормага мувофиқ, — деди у, — қабул қилса бўлади.

Бироздан сўнг ўзи ҳузуримизга чиқди. Новчадан келган қорача киши экан. У билан қанча суҳбатлашмайлик Солижон ака айтган ихтирочиликдан сўз очмади.

Суҳбатга Соляжон ака аралашди:

— Булар маълум гаплар, — деди у, — сиз бу кишига ўзингиз ихтиро қилган янгиликлардан айтинг.

Ортиқбой ака нечундир ўзини ноқулай сезди.

— Мен олим ёки инженерманми янгилик очсам, — деди у ийманибгина, — айтишга арзимайди. Ҳаммаси оддий ишлар.

Бироқ коммунист Ортиқбой аканинг назарида оддий бўлиб кўринган ишлар заминида халқнинг, кўпчиликнинг манфаати ётарди. Биз буни пункт ишлари билан танишиб, кўпгина кишилар билан суҳбатлашгач, билиб олдик.

...Ортиқбой ака Мусурмонқулов пахта тайёрлаш пунктига слесарь бўлиб келганида навқирон йигитча эди. Дастлабки кунданоқ ишга берилди, ўзининг одоби, тиришқоқлиги, уддабуронлиги билан ҳамкасблари ҳурматини қозонди. Шу туфайли ҳам орадан бир йил ўтгач, уни смена мастери қилиб кўтардилар.

Ортиқбой ака ишга ҳаммадан барвақт келар, ишчилар билан самимий суҳбатлашар, кечаги топшириқларининг бажарилиши-ю, навбатдаги режалар ҳақида фикрлашар эди. Тез орада уни қурилиш-тозалаш цехининг бошлиғи қилиб тайинлашди.

Ака у завод ҳовлисини айланиб юрибди. Ҳозиргина колхоздан келтирилган қанор-қанор пахталарни ишчилар елкаларида кўтариб бунт устига олиб чиқиб, тўкишяпти. Агар ишчи салгина эҳтиётсизлик қилса борми, йиқилиб кетиб майиб бўлиши ҳеч гап эмас. Наҳотки, бу ишни механизациялаштириб бўлмаса?!

Унинг фикр-ёди ана шу жумбоқни ечиш билан банд бўлиб қолди. Лента узайтирилиб, трансформатор ўрнатилса, сўнг бунт тепасига ана шу трансформатор орқали пахта узатилса қандай бўларкин?

Эртасига бу таклифни завод раҳбарларига айтди. Ҳамкасб слесарь дўстлари ҳам унинг фикрини қўллаб-қувватлашди. У айтган таклиф кўпчиликка маъқул тушди. Бу тадбирни ишлаб чиқаришга жорий қилишга киришдилар. Тажриба жуда яхши натижа берди.

Ўшандан буён тўққиз йилча вақт ўтди. Ҳозир йиғим-терим даврида қайси бир пахта тайёрлаш пунктига борманг, пахта бунт тепасига транспортер ленталари орқали узатилаётганлигини кўрасиз. Лекин, кўпчилик бу усулни биринчи бор Ортиқбой ака ўйлаб чиқарганлигини яхши билмаса керак.

Янгиликнинг жорий қилиниши пунктда меҳнат унумдорлигини оширди. Ҳамма дастлабки ютуқ билан Ортиқбой акани табриклади. Шу орада пунктга янги мудир тайинлаш лозим бўлиб қолди. Кўпчилик ҳеч иккиланмасдан Ортиқбой аканинг номзодини кўрсатди.

Ортиқбой ака Мусурмонқулов директорликни қабул қилиб олгач, ишга яна ҳам меҳр қўйди. Кўпдан ўйлаб юрган режаларини амалга оширишга киришди.

Пахта қабул қилиш пунктларида бўлган киши яхши билади: ҳар ер-ҳар ерда кўкка бўй чўзиб турган бунтларнинг тўрт томонидан тоннеллар очиб қўйилади. Ана шу тоннеллардан ҳаво кириб турмаса, шиббаланган пахталар ўз-ўзидан қизиб, ёнғин чиқиб кетиши мумкин.

Лекин, тоннелларни очишнинг ўзи бўлмайди-да! Беш-олти киши тоннел очиш учун овора бўлади, чўкич билан пахтани ковлайди. Икки киши эса улар ковлаб чиқарган пахтани ташиб туриши лозим. Агар пахталар яхши ўтиришмаган бўлса ковлаётган кишининг устига қулаб тушиб, кўнгилсиз воқеа бўлиши ҳам ҳеч гап эмас.

Ортиқбой ака бунинг чораси ҳақида кўп ўйлади. Охири шундай қарорга келди. Темир чиқиндилари, темир-терсаклар кўп топилади, устахонада. Ўшалардан фойдаланиб, узун қилиб учбурчак шаклида тиргак синчлар ясалсада, пахтани бунтларга жойлашдан олдин тагига қўйилса, қалай бўларкин?

Ортиқбой ака заводга келгач, ўзи слесарлар билан биргаликда тиргак синчларни ясади. Беш-олти жойдаги пахта бунтлари ана шу тиргак синчлар устида қад кўтарди. Бунтлар тайёр бўлгач, тоннеллар ковлаш учун ҳеч қандай ҳожат қолмади, қанча-дан-қанча меҳнат, сарф-харажат тежалди.

Пискент пахта тайёрлаш заводига қарашли Муротали қишлоқ Советидаги пахта қабул пунктида ишлаб чиқаришга жорий қилинган бу ихтиронинг довруғи тез орада тарқалди. Кўпгина пахта тайёрлаш пунктларидан, район, ҳатто область рационализаторлик бюросидан мутахассислар келиб, уни кўришди. Ҳаммага маъқул тушди бу янгилик. Район рационализаторлик ва ихтирочилик бюроси Ортиқбой ака Мусурмонқуловнинг бу иши учун уни 170 сўм пул билан мукофотлади.

Ҳозирги кунда пункт директори яна бир янгилик устида бош қотирмоқда.

Ортиқбой ака пахта тозалаш саноати илмий-текшириш институти мутахассислари билан ҳамкорликда бунтни бузиб, машинага ортиб берадиган машинани тароқлаш учун мослаштириш йўлларини қидирмоқда. Ана шу машинага тароқлайдиган механизм ўрнатилмоқчи.

Коммунист Ортиқбой Мусурмонқулов жамоат ишларида ҳам актив қатнашади. У мактабда ота-оналар комитетининг раиси сифатида кўпчилик ҳурматини қозонди. Заводда эса партия бюросининг аъзоси сифатида партиявий-тарбиявий ишларни жонлантиришга ёрдам бериб келмоқда.

Н. РИХСИЕВ.

«МАРКАЗ-5» микрорайонига кўз ташласангиз кўпгина кўркам турар-жой бинолари ва болалар комбинатини кўрасиз. Уларни Ярославль қурилиш-монтаж поездининг азамат бунёдкорлари барпо этишган. Суратда: қурилишда актив иштирок этаётган пешқадамлардан Клавдия Ломакина ва Валентина Ломакипа ўртоқлар.

СИЁСИЙ АХБОРОТЧИЛАР СЕМИНАРИ

Яқинда шаҳар партия комитетида сиёсий ахборотчилар семинари бўлиб ўтди. Семинар қатнашчилари шаҳар партия комитетининг секретари Н. Юриннинг «Меҳнаткашлар учун сиёсий информация — сиёсий ахборотчиларнинг фахрли бурчи» деган темада лекциясини тингладилар.

Область партия комитетининг лектори, тарих фанлари кандидати ўртоқ Аюповнинг халқаро аҳвол тўғрисидаги лекцияси ҳам ҳаммага манзур бўлди. Пировардида, ахборотчилар ўзаро тажриба алмашдилар.

Ф. ПЕТРОВ,
И. АҲМЕДОВ,
Оҳангарон.

В. И. ЛЕНИН номидаги Олмалиқ кон-металлургия комбинатининг мис бойитиш фабрикаси ишчи-хизматчилари беш йиллик топшириғини барвақт адо этиш учун курашмоқдалар. Суратда: корхонанинг пешқадам ишчиси Полина Сгибневани кўриб турибсиз.

А. Горокрик фотоси, (ЎзТАГ).

АКАДЕМИК ХОТИРАСИ

Атоқли олима, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Х. Сулаймонова ҳуқуқшунослик фанида ўзининг ижодий мактабини яратган эди. Ҳуқуқшунос олиманинг ёрқин хотирасига бағишланиб бир қатор илмий ишлар яратилди.

Республикамизнинг етук онколог олими Ж. Абдурасулов К. Никишин билан ҳамкорликда яратган монография ҳам ана шундай асарлардан биридир. «Медицина» нашриёти томонидан яқинда босилиб чиққан бу китоб совет онкологиясида яратилган илк монографик тадқиқот ҳисобланади. Бу факт СССР Медицина Фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси Н. Блохин томонидан ушбу монографияга ёзилган сўзбошисида ҳам алоҳида таъкидлаб ўтилган.

Монографик асар тўрт томдан иборат бўлиб, қолган учта китоби кейинчалик босилиб чиқади.

775 МИНГ СЎМ ТЕЖАЛДИ

Коммунистик меҳнат корхонаси номини республикада биринчилар қатори олган Янгийўлдаги экспериментал колбаса заводи коллективи В. И. Ленин туғилган кунининг 100 йиллиги шарафига бошланган социалистик мусобақада актив иштирок этиб, давлат планларини муттасил ортиғи билан адо этмоқда. Меҳнатсеварлар беш йилликнинг учинчи йили топшириғини муддатидан анча илгари ортиғи билан адо этишган эди.

Корхона ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари самарали меҳнат қилиб, йиллик пландагидан ташқари салкам 300 минг сўмлик товар маҳсулоти ишлаб чиқардилар. Тежамкорлик юзасидан бошланган ҳаракат натижаси ҳам жуда қувончли бўлди. Йил давомида 300 минг сўмликдан кўпроқ хом ашё ва материаллар тежаб қолинди.

Завод коллективи маҳсулот таннархини камайтириш борасида бошқаларга ўрнак бўларли натижаларга эришмоқда. Беш йилликнинг ўтган уч йили давомида жами 775 минг сўм давлат маблағи иқтисод қилинди.

Бу катта ютуққа рационализаторлар ва ихтирочилар муносиб ҳисса қўшмоқдалар. Улар ишлаб чиқариш жараёнларини механизациялаш ва автоматлаштириш, оғир қўл меҳнатини камайтириш, меҳнат шароитини яхшилашга қаратилган ўз таклифлари билан кўплаб давлат маблағини тежаб қолишяпти. Уч йил давомида новаторлар томонидан амалга оширилган тадбирлар корхонага 533,5 минг сўм фойда келтирди.

Юксак номга яраша меҳнат қилаётган завод ишчилари, инженер-техник ходимлари ва хизматчилари беш йилликнинг тўртинчи йилини ҳам яхши кўрсаткичлар билан бошлашди.

«Средазэнергоцветмет»нинг пойтахтимиздаги изотоп приборлари конструкторлик бюросида халқ хўжалиги учун зарур бўлган кўпгина мосламалар тайёрланмоқда. Суратда: инженер-конструкторлар Вакил Гатауллин (чапда) ва Алексей Майоров ўртоқлар янги асбобни йиғиш устида.

М. Нуриддинов фотолари.

РАҲМАТ СИЗГА, ШИФОКОРЛАР

(ХАТЛАРНИ ЎҚИБ)

Аҳмад Иброҳимов ўзини дармонсиз бўлиб бораётганини сезса ҳамки, «бу касаллик ҳеч гап эмас, ўтиб кетар» деб парво қилмай ишга бориб-келиб юраверди. Лекин, дарди зўрайса зўрайдики, тузалмади. Аҳволи оғирлаша бошлади.

Уни Тошкентдаги 1-сил касалликлари клиникасига ётқизишди. Меҳрибон шифокорлар қўлида яхши шифо топди. Айниқса, шифокор София Ароновна Фикелдан у беҳад миннатдор».

Бу кичик лавҳа газетхон **Э. Довудбеков** (Юқори Чирчиқ райони)нинг «Шифокор олима» номли мақоласидан келтирилди.

Редакциямизга меҳрибон шифокорлар ҳақида ана шундай илиқ ва самимий гаплар ёзилган кўплаб хат-хабарлар келиб турибди.

Газетхон **Х. Жалилов** рентгенолог Азим Исаев ҳақида фахрланиб ёзади. Бу шифокор Калинин райони Оқтепа қишлоғи аҳолисига сидқидилдан медицина хизмати кўрсатмоқда.

— «Қизил кўприк» қишлоғи аҳолиси медицина хизматидан миннатдор, — деб ёзади газетхон **А. Фозилов.** — Орджоникидзе районининг бу қишлоғи шифокори Маҳмадазим Авазовни ҳамма яхши танийди. У 20 йилдан буён шарафли касбда меҳнат қилиб келмоқда.

Газетхон ўртоқ **И. Уринбоев** редакцияга йўллаган мақоласига «Халқ ҳурматига сазовор бўлаётган ҳамшира» деб сарлавҳа қўйибди. Унда Янгийўл районидаги пахта станцияси касалхонасининг ҳамшираси ўртоқ Н. Романцова ҳақида ёзилган. Шифокор фахрли касбни танлаганига мана 30 йил бўлди.

Оҳангарондаги 1-бирлашган шаҳар касалхонасининг довруғи кенг ёйилган. Бу йирик шифохона илғор тажриба ва малака оширишучоғига айланиб қолди. Касалхона шифокорларининг ибратли ишлари таҳсинга сазовордир. Булар ҳақида газетхон **А. Царьков** батафсил ҳикоя қилади.

Оққўрғонлик газетхон **Ғ. Тожибоев** қарийб 35 йилдан бери фаол меҳнат қилиб келаётган шифокор Деҳқон ака Ниёзовнинг жўшқин меҳнат фаолиятини илиқ сўзлар билан баён этади. Ўртоқ Д. Ниёзов ўзининг самарали меҳнатлари эвазига орден ва медаллар билан мукофотланди. У бугунги кунда республикада хизмат кўрсатган врач ҳамдир.

«Меҳнат кишига шараф келтиради деганларича бор экан. Буни шифокор Ориф Султонов мисолида ҳам яққол кўриш мумкин, — деб ёзади ўртоқ **П. Эргашев.** Шарафли касбда ишлай бошлаганига 30 йил бўлди. Моҳир хирург шу давр мобайнида 8 мингга яқин операцияни муваффақиятли ўтказди. У ҳозир Тошкентдаги 17-шаҳар касалхонасида ишламоқда».

Меҳрибон врачлар қўлида даволаниб, яна меҳнат қучоғига қайтган кишилар миннатдорчилиги ифодаланган хат-хабарлар ҳам анчагина.

Газетхон **М. Пардаев** Тошкентдаги 1-шаҳар касалхонаси врачлари Р. Гарипов, хирург Ў. Исмоилов, Н. Усмонов, Х. Зоиров ва бошқалар ҳақида ёзса, **Ш. Ҳолмуҳамедовнинг** «Шифокорларга раҳмат» деган хатида Ўрта Чирчиқ районидаги алюмин заводи шифокори М. Когайнинг ишчанлиги мадҳ этилади. Шунингдек, газетхонлардан **Т. Мирқурбонов** («Оққўрғон» совхози), **Н. Мавлоков** (Бўка райони), **Т. Усмонов** (Бекобод райони), **М. Ҳамраев** (Тошкент), **А. Исажонов ва Т. Жўраев** (Калинин райони)лар ҳам ўзларини даволаган меҳрибон шифокорларга газета орқали миннатдорчилик билдиришни илтимос қилишган.

Бемор ҳурматини қозонишнинг ўзи шифокорлар учун катта бахт! Ўз касб-корини жон-дилдан севиб, фидокорона меҳнат қилаётган бундай шифокорларимиз областимизда анчагина.

„ОЛТИН ЗАНГЛАМАС"

МУҲОКАМА

«Шарқ юлдузи» журналининг 1965 йилги сонларида ва ундан кейин алоҳида китоб тарзида босилиб чиққан «Олтин зангламас» романи тезда китобхонлар ва айниқса танқидчиларнинг диққатини ўзига жалб этди.

Бу тасодифий ҳол эмас, албатта. Роман ҳақида ҳозиргача журнал ва бир неча газеталарда рецензиялар чиқди.

Бу мақола авторини қаламга ундаган нарса аввало ёзувчи Шуҳрат ижодида муҳим бурилиш нуқтаси — юқори бир босқич сифатида майдонга келган «Олтин зангламас» романи, унда қўйилган эстетик принциплар, воқелик, образлар, характерлар ва уларнинг маҳорат билан тасвирланганлиги, ниҳоят китобнинг эҳтирос билан ўқимишли бўлиб чиққанлиги бўлса, иккинчидан, бу роман ҳақида чиққан рецензияларда айрим хилма-хил фикрлар баён қилинганлиги бўлди.

Гарчи танқидчи ва адабиётшунослар «Олтин зангламас» романининг асосий, етакчи ғоявий мундарижасини тўғри ва ижобий баҳолаган бўлсалар ҳам, баъзан китобнинг эстетик принциплари, қаҳрамонлар характерининг яратилиши, романнинг бадиий кучи, айрим персонажлар ҳақида турлича мулоҳазалар пайдо бўлди.

Жумладан, танқидчи Шариф Юсуповнинг «Ўзбекистон маданияти» газетасида (1966 йил 12 февраль сонида) «Ўтда тобланганлар тақдири» сарлавҳаси остида мақоласи чиқди. Роман ҳақидаги дастлабки бу мақола самимият ва эҳтирос билан ёзилган. Автор романнинг кўпгина фазилатларини тўғри таъкидлаб бориб, образлар таҳлилига келганда терговчи Чуханов характеридаги урушгача бўлган ҳолат билан уруш бошлангандан кейинги ўзгаришлар процессини кўрсатишни, Мушаррафнинг йўлдан озишини тасвирловчи бобни чиқариб ташлашни, Адолат хола вафотининг асосланишини, маориф мудирига ҳам бирор нагрузка берилишини ёки уни чиқариб ташлаш кераклиги каби талабларни қўяди.

Бухоро Давлат педагогика институтининг ўқитувчиси ўртоқ Тожи Қораев «Бухоро ҳақиқати» газетасида (1966 йил 23 март сонида) босилган «Садоқат достони» сарлавҳали мақоласида романнинг фазилатларидан баъзиларини санаб бориб, фақат бир ерда камчилик кўради. «Содиқ дўст билан душманни ажратишда баъзан адашади, айрим ҳолларда коммунистга хос сезгирликни бой бериб қўяди» дейди. Мақола охирида яна «Олтин зангламас» романида айрим мулоҳазабоп ўринлар ҳам йўқ эмас» дейилади-ю, лекин бу «мулоҳазабоп» фикрлар ошкор айтилмайди.

Танқидчи Орифжон Икромов «Инсон жасоратининг бадиий ифодаси» деган сарлавҳа билан «Ёш ленинчи» газетасида (1966 йил 2 август сонида) роман ҳақида мақола ёзди. Мақола автори Содиқ, Қодир образларини анча батафсил изоҳлайди. Мирсалим ҳақида «романда анча пишиқ яратилган Мирсалим образида етуклик етишмайди. У анча имкониятларга эга бўлгани ҳолда душман қуршовида ўзининг рақиби Қодирга зарар етказишга ҳаракат қилмайди. Асарнинг сўнгги бўлимларида Мирсалим онласининг тақдири авторни ўйлантирмайди...» дейилади. Яна шу мақолада Мирсалим қўрқоқлиги учун асирга тушган деб изоҳланади.

Филология фанлари кандидати танқидчи Умарали Норматов «Ўзбекистон маданияти» газетасида (1966 йил 19 октябрь сонида), босилган «Роман ҳақида диалог» сарлавҳали мақоласида бир қатор асарлар билан бирга «Олтин зангламас»ни ҳам тилга олади, бинобарин «Қора кўзлар»даги кўпгина образлар кашфиёт ва Лев Толстойчасига яратилган образлар сифатида изоҳланади, «Олтин зангламас»да деярлиқ фазилат кўрмайди, танқидчиларнинг бу романдаги етакчи образларга ижобий баҳо беришларига эътироз билдириб, айтади: «Олтин зангламас»ни ўқиётганда Мирсалим хусусида менда ғалати бир таассурот туғилган эди. Мирсалим салбий қаҳрамон, шунинг учун оламдаги салбийликка хос жамики хусусиятлар унда мужассам... Ҳатто мен бу образга тақилган салбий сифатларни санаб чиқмоқчи бўлган эдим, сифатлар сони 57 тага етганда у ёғига сабрим чидамади... Мирсалим адо этган номаъқулчиликларни юзта чатоқ жам бўлиб ҳам адо этолмайди...»

Умарали Норматов асарнинг ижобий қаҳрамонлари ҳақида бирор гап айтмаган бўлса-да, унинг салбий қаҳрамонлар тўғрисидаги фикридан бошқа персонажларга ҳам муносабати сезилиб туради ва бу тўғридаги фикрини шундай якунлайди: «Натижада асар охирига томон бу образ (Мирсалим) ўзининг жонли қиёфасини йўқотиб, салбий хусусиятлар йиғиндисига айланиб кетади. Асардаги бошқа салбий қаҳрамонлар — Диловорхўжа, Мушарраф характерини ёритишда ҳам автор шу йўлдан боради».

Хуллас, энди биз Шуҳратнинг «Олтин зангламас» романи ва бу ҳақда танқидчиликда баён қилинган фикрларни таҳлил қилиб кўришга ҳаракат қиламиз. Бирор бадиий асар устида пайдо бўлган танқидий мулоҳазаларни ўрганиб чиқиш кўп жиҳатдан фойдали бўлса керак. Биринчи навбатда бу нарса мазкур асарнинг ҳақиқий моҳиятини чуқурроқ очишга, бинобарин, танқидчилик адабий процессни қандай кузатиб бораётганлиги ва энг муҳими — ёзувчини қаёққа бошлаётганлигини аниқлашга, адабий танқидчиликнинг баъзи бир масалалари устида ҳам фикр юритишга ёрдам беради.

Аввало «Олтин зангламас» романининг ўзи ҳақида шуни айтиш керакки, Шуҳрат бу асарида муҳим ижтимоий-сиёсий ва ахлоқий этик проблемаларни кўтариб чиқиб, ўзбек адабиётида энг кескин қилиб қўяолди ва ўзи қўйган масалаларни асосан тўғри ҳал этиб, шубҳасиз катта хизмат қилди. Марказий ижобий қаҳрамон Содиқжон образи қиёфасида, унинг бутун фаолиятида реал ҳаётий мураккаб ҳодисалар ва зиддиятларгина эмас, ҳатто унинг йўлида сунъий равишда даҳшатли ғовлар пайдо бўлишини ёзувчи ғоят ҳаётий, ишонарли қилиб тасвирлай олди.

Китобнинг яна бир муҳим фазилати шуки, китоб ниҳоятда ўқимишли бўлиб чиққан, то бошидан охиригача қизиқиб, кўз узмасдан, эҳтирос билан ўқилади, воқеалар, қаҳрамонлар ўқувчини беихтиёр эргаштиради, ўйлатиб қўяди, ўтмиши ва келажагига назар ташлатади, кишида келажагига ишонч ҳосил қилади.

Замонавий темада ёзилган асарлар қачонки ҳаётимиздаги ижтимоий аҳамият касб этган зиддиятларни ўткир, кескин очиб ташлагандагина китобхонни турмушда қайноқ эҳтирос билан яшашга даъват эта олади, ғолибона коммунизм ғоясининг юксак пафосини куйлай олади, улуғлайди. Одатда ўткир ижтимоий зиддиятлар қаҳрамонларнинг ички дунёсида жуда яққол акс этади ва бундай ички кечинмалардаги зиддиятларни тасвирлаш билан ёзувчи замондош ўқувчиларимизнинг ўз шахсий ҳис-туйғулари ва фикр-мулоҳазаларини тўғри тушуниб олишларига, шу билан маънавий жиҳатдан ўсишларига, ҳаётда ўз олдиларида пайдо бўлган проблемаларни тўғри ҳал этишларига ёрдам беради. «Олтин зангламас» романининг бош мақсади худди мана шудир. Романда қаҳрамонларнинг турлича вазиятдаги аҳвол руҳияси, ички кечинмалари, — зиддиятлари чуқур изоҳланган, ундаги оддий кўз ва ҳис билан илғаб бўлмайдиган — фақат санъаткор кўзи билангина кўра олиш мумкин бўлган, худди шу йўл билан китобхон дилида ва тили учида турган нуқталарни топиб айтган жойлари жуда кўп.

Роман ҳақида ўз мулоҳазаларини билдирган ўртоқларга яна шуни эслатиб ўтиш мумкиндир: дастлаб ёзувчи билан бирга унинг қаҳрамонлари ички дунёсига кириш, уни чуқурроқ таҳлил этиш, бундан чиқариладиган хулосаларни ҳаётий ҳақиқатлар билан таққослаб кўриш, шу ўлчов билан бир марта текшириб, ундан кейин ёзувчининг мақсади, у яратган характерлар устидан ҳукм чиқариш, унга қўлдан келганча самимий, дўстона маслаҳатлар бериш лозим.

Танқидчиларнинг айрим фикрларида шундай моментлар борки, ёзувчи танлаган тема ва қаҳрамонларга эътироз билдиришмайди, лекин айрим образ ва характерлар қиёфаси уларни қаноатлантирмайди. Жумладан, Умарали Норматовни Мирсалим, Шариф Юсуповни Мушарраф образлари қанотлантирмайди.

Мана, Мирсалимни олайлик. Ёзувчи бу образ характерини очишга жуда катта эътибор беради, унинг бирор ҳаракати, у ёқда турсин, кичик ва жуда эҳтиёткорлик билан қилган имо-ишорасини ҳам кўздан қочирмайди. Бутун асар давомида уни изчиллик билан фош этиб боради. Бунинг учун уни «салбий хусусиятлар йиғиндисига айланиб кетган», «жонли қиёфасини йўқотган» деб бўлмаса керак. Танқидчи Мирсалимдан кези келганда бирор хайрли иш ҳам қилиб қўйишни талаб этади. Бироқ, Мирсалимдан бундай нарсани талаб қилиб бўлмасди, чунки у, аслида, ғоя ва эътиқоди билан ҳеч қачон холис ниятли, социалистик тузумга хайрихоҳ киши бўлган эмас.

Мирсалим — худди шу кеча-кундузда орамизда вазиятга мослашиб, тарозига қараб тош қўйиб юрган, писмиқ, мунофиқ, тили билан дили томоман бошқа-бошқа дунё, юлғич, амалпараст, аслида саводсиз, калтабин-у, лекин, нимадан гап очилса, Чичиковга ўхшаб ўзини ўшанинг энг билимдони қилиб кўрсатишга уринадиган типларнинг характерли вакилларидан бири. Одатда бундай типдаги кишилар жамият учун ҳам, айрим шахс учун ҳам умрида бирор хайрли ишни холис ният билан қилмайди, борди-ю, бирор ижобий ҳаракат қилса ҳам, унинг тагида ўзи кўзлаган аллақанча манфаатлари ётади. Хуллас у, «ёмон ният билан яхшилик қилади кишиларга». Бундай маҳлуқларни ҳаётингда кўрасан, гаплашасан, қиёфасини жуда яхши тушунасан, бутун хатти-ҳаракатидан нафратланасан, лекин уни фош этиш, нуқсонларини бўйнига қўйишга бирор расмий қонун тополмайсан. Шундан кейин ноилож «Ҳа, бу маҳлуқ фалон ёзувчибоп тип-да» деб қўясан. Шуҳрат Мирсалим образида ана шундай қиёфани кўзда тутган. Тўғри, Мирсалимнинг ёмон сифатлари кўп, лекин у жуда ишонарли, жонли образ бўлиб чиққан, унинг ҳамма хатти-ҳаракатлари, қилиқлари китобхонни ишонтиради. Бирон бир салбий ёки ижобий образга баҳо беришда ундаги ёмон ёки яхши сифатларнинг кўп-озлигига қараб эмас, балки сифатларнинг мантиқан қанчалик асосланган бўлишига қараб баҳолаш керак. Нўноқ ёзувчи образга биргина ёмон ёки яхши сифатни тақиб, унга ҳам ишонтиролмаслиги мумкин.

Ёзувчи роман давомида кишилар характерининг шаклланиши ғоят муракаб ҳодиса эканлигини уқдириб боради. Содиқжоннинг Мушаррафга ўйланиши, Мирсалимга ишонч билан қараши, Диловорхўжадан то сўнгги пайтларгача одамгарчилик кутиб юриши (лекин унга ҳеч қачон ишонч билан ҳам қарамайди) ва ҳоказолар учун Содиқни айблаш осон эмас. Содиқ, Қодир, Азизлар фаолиятида ёзувчи умуман ҳаётда кишилар характерининг шаклланиши жуда мураккаб нарса эканлигини кўрсатмоқчи эди.

Ёзувчининг бу ҳақдаги эстетик принципларига эътироз билдириб бўлмайди. Кишилар характерини мана шундай тасвирлаш социалистик реализм методи принципларига жуда мос келади. Зотан, ҳаёт қозонида қайнаб пишган,

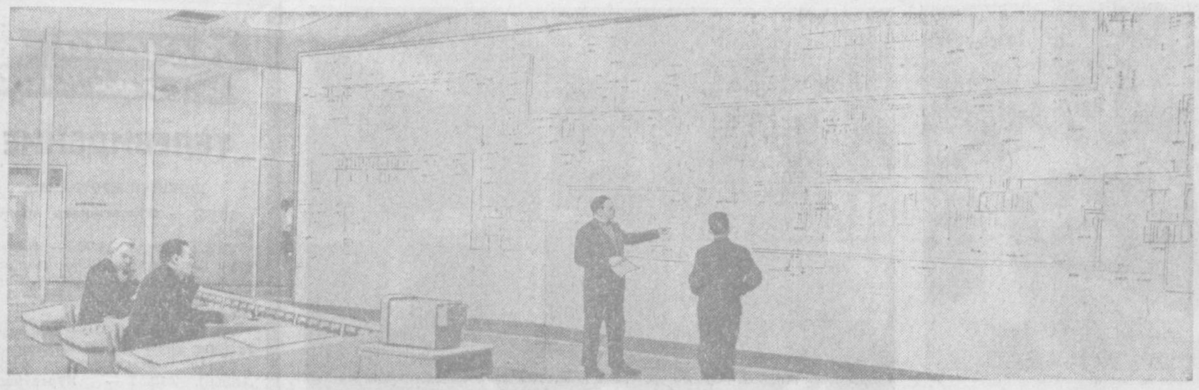

БУ ОРИГИНАЛ табло Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрлиги биносига қўйилган. Бу ерда ташкил этилган марказий диспетчерлик пунктида телемеханика воситасида республиканинг муҳим энергия системаси иши кузатиб турилади. Суратда: диспетчерлик пунктининг марказий залида. (Чапда) диспетчер Э. Мухамедшин ва бош диспетчер ўринбосари М. Жаляев, (ўнгда) бош диспетчер А. Дробов ва катта диспетчер А. Сайфутдинхўжаев ўртоқлар.

Л. Глауберзон фотоси.

МЎЛ-КЎЛЧИЛИК ЙЎЛИДА

Колхоз идорасидамиз. Ҳашаматли бинонинг хоналари гавжум. Ҳисобчидан тортиб экономистгача ҳамма ўз иши билан банд. Улар далада йил бўйи етиштирилган ҳосилнинг фойда ва зарарини чўт қоқиб аниқлашяпти.

Бу ерда келганлар билан қисқа гаплашиш одат тусига кириб қолган. Шундай қилмаса ҳам бўлмайди. Ҳисобчилар кундузни кечага улаган ҳолда ишлашяпти. Шошилиш керак. Яқин кунлар ичида ҳисобот йиғилиши ўтказилади. Унда ҳамма ишлар тилга олинади. Агрономда ҳам, раисда ҳам тиним йўқ. Улар нималарнидир аниқлашишаяпти, тузилган актларни расмийлаштириб, имзо чекишяпти. Қандайдир идорага хат ёзиб, хўжаликка керак бўлиб қолган машиналарни, ёқилғиларни сўраб, кишилар жўнатмоқдалар.

Шундай долзарб дамларнинг бирида хонага қадди-қомати келишган бир йигит кириб келди. Раис билан сўрашгач, қўлидаги нарсани кўрсатиб:

— Шундай шестерня топиб бермасангиз ишимиз юришмаяпти. Бу шестерня эса ишдан чиқиб қолди, — деди.

— Инженерга учрашмадингизми?

— Учрашган эдим. Омборда йўқ экан.

— Ундай бўлса нима қиламиз?

— Қурилишга келтирилган шестернядан биттасини олишга рухсат этсангиз.

— Ундай қилиб бўлмайди. Қурилишнинг аслаҳасига тегишга ҳаққимиз йўқ. Яхшиси оталиқдаги корхонадан сўрасак, улар бизнинг сўзимизни иккита қилишмайди.

Колхоз раиси Миржалил ака Мирсоатов ўша корхонага телефон қилди. Кейин агроном билан слесарь Абдураҳим Ҳолматовни жўнатди. Тушдан кейин шестерня келтирилди ва парник хўжалигидаги иситиш трубалари ишга туширилди.

— Қиш ҳозир, лекин бу — деҳқоннинг фақат дам олиш ойлари эмас. Ҳисоб-китобдан янглишмаган киши қишда ҳам тиниб-тинчимайди, — дейди колхоз раиси. — ҳақиқатан ҳам бизда шундай. Кўкламга ҳозирдан бошлаб қизғин тайёргарлик кўраяпмиз.

Деҳқонлар ўрада чиритилган гўнгларни элаб, майдалаб уларни парниклар ёнига ташиб келтираяпти. Дурадгорларнинг иши ҳам авжига чиққан. Ром тайёрлашни тезлаштираяптилар. Қизлар бордан тўқиб, бир ерга тахлашяпти.

Иш бошида агроном Фаттоҳжон Набиев. У кузда экилган пиёзни кўздан кечириб юрибди. 110 гектар ерга пиёз уруғи сепилганди. Униши чакки эмас. Икки гектар ердаги карам. 6 гектар ердаги ош лавлаги ҳам қиш чиқиши билан эл дастурхонига жўнатилади. Кузда чуқур ҳайдалиб, яхши ўғитланган ерларга уруғ ташланган эди. Шунинг учун экин совуққа чидамли бўлиб ўсмоқда.

Агроном бизни резавор экинлар ўстирилаётган жойга бошлади. Озмунча эмас — беш гектар. Пленкалар остида редиска, укроп, помидор, карам ва бошқа витаминга бой экинлар парвариш қилинмоқда.

— Булар, — деди у,— апрель-май ойлари ичида пишади. Бир гектар ерда етиштирилаётган редискамизни эса январь ойининг ичида йиғиб оламиз. Ҳосилнинг чўғи яхши — 15 тоннадан кам бўлмайди.

Колхоз омборининг чап томонига ўтамиз. Катта ариқ ёнида қатор-қатор бинолар. Уларнинг ичига кирдик. Иссиқ, гўё май ойини эслатади. Кассир ишлаётганларга пул тарқатаётган экан.

Парник хўжалигининг мудири Акбарали Ҳайдаров бизни биринчи секцияга бошлади. 640 квадрат метр жойни эгаллаган бу ерга 20 августда «Маяковский ҳосили» навли помидор кўчатлари ўтказилган экан. Шундан бери хўжалик аъзолари ниҳолларни қалб ҳарорати билан парвариш қилиб, ҳосилга киритишган. Уч марта сифатли чопиқ қилинибди, олти марта суғорилибди. Хона трубалар орқали кеча-кундуз иситиб турилибди. 22—24 даража иссиқликдаги парникда ниҳоллар беғубор ўсаяпти.

ҚИШЛОҚДАН РЕПОРТАЖ

Помидорлар гуллай бошлади. Лекин уларнинг гулига гул қўшиб, ҳосилини кўпайтирадиган арилар бу ерда йўқ. Сабзавоткорлар бунинг ҳам йўлини топдилар. Химиявий дори сувга аралаштирилиб, тез-тез пуркаб турилди. Натижада гулга гул қўшилаверди. Помидор найчалари кўпайиб кетди.

Бир туп помидорнинг ҳосилини санаб кўрдик: 32 тадан ортиқ. Мана, эндиликда помидор ғарқ пишмоқда. Бир узишнинг ўзида юз килограммдан ҳосил олинаяпти. Помидор тугаётган, гулга кираётган шохлар сон-саноқсиз.

Хўжалик мудири ҳалол меҳнат қилаётган кишиларнинг ишидан ниҳоятда миннатдор эканлигини айтиб турган эди, эшик олдига «Москвич» машинаси келиб тўхтади. «Баҳор» ресторанидан помидор олгани келишибди.

— Ҳар куни, — деди хўжалик мудири, — мижозларимиздан ана шундай машиналар келиб туради. Уларнинг буюртмаларига мувофиқ помидорларни узиб, яшикларга эҳтиётлик билан жойлаб қўямиз.

Теплица хўжалигининг иккинчи, учинчи секцияларига ҳам ўтдик. Бу ерларда қилинаётган ишлар ҳам диққатга сазовордир. Сабзавоткорлар турли навдаги помидорларнинг қиш фаслида ўсиши, ҳосилга киришини тажриба қилиб кўришяпти. Яшикчаларда помидор, карам кўчатлари ўстирилмоқда. Хўжалик аъзолари бир миллион туп кўчат тайёрлаб беришни ўз зиммаларига олишган. Яна бир неча кундан кейин колхозчилар бу кўчатларни пикировка қилишга киришадилар.

Авваллари бу ерлик деҳқонлар ёз мавсумидагина ишлаб, сабзавот етиштирар эдилар. Энди йил давомида маҳсулот етиштиришни ўрганиб олдилар. Ақл-идрок бўлса, тажриба ўрганилса ана шундай бўлар экан. Бундан бир неча йил олдин колхозчилар парник хўжалиги қуриб, ундан олинган маҳсулотдан беҳад хурсанд бўлиб юришган эди. Энди қанот ҳосил қилишмай қўйди. Шунинг учун ҳам бир мажлисда сўзга чиққан кишилар «Парник хўжалигимиз бир кичик цехга ўхшаб қолди. Энди уни кенгайтирсак қурбимиз етади. Яхшиси каттагина бир комбинат қурайлик» дейишди.

Шундай қилиб, теплица хўжалиги ёнидаги ташландиқ жойда колхознинг теплица комбинатини қуришга киришилди. Қисқа вақт ичида ярим гектарли майдонда теплица комбинатининг биринчи навбати қад кўтарди. Бу яқин кунлар ичида фойдаланишга топширилади. Иккинчи навбат қурилишида ҳам иш жадал суръатлар билан кетаяпти. Қурувчилар бу объектни март ойи ичида фойдаланишга топширишга сўз бердилар.

Комбинатнинг биринчи ва иккинчи навбати тўла ишга туширилгач, 34 хонада помидор, бодринг ва бошқа сабзавот экинлари етиштириш мумкин бўлади. Ҳозир колхознинг теплица хўжалигидаги уч секциядан бир вақтда 300 килограммга етказиб помидор узилаётган бўлса, комбинат ишга туширилгач, бир вақтнинг ўзида 40—45 тонна ҳосил олиш имконияти туғилади. Ушанда колхоз ресторан ва ошхоналарни таъминлаш билан бирга колхоз бозорларида ҳам комбинатда етиштирилган сабзавот маҳсулотлари билан савдо қиладиган бўлади.

— Бу билан биз кифояланиб қолмаймиз, — дейди колхоз раиси, — янги марраларни қўлга киритиш учун астойдил ҳаракат қилаяпмиз. 1970 йилга бориб комбинатимизни уч гектарга, 1972 йилда эса саккиз гектарга кенгайтириш ниятидамиз.

Колхоз қишлоғида кўпгина сабзавоткорлар билан суҳбатлашдик. Улар аҳолига яна ҳам кўпроқ сабзавот маҳсулотлари етказиб беришда ҳормай-толмай меҳнат қилажакларини айтдилар. Уларнинг сўзлари билан ишлари бир. Хўжаликда ҳалол меҳнат қилинаётганлиги сабабли шаҳарга қишин-ёзин сабзавот маҳсулотлари жўнатилиб турибди.

М. ҒОЗИЕВ,
Орджоникидзе районидаги «Коммунист» колхози.

МЕҲНАТ — РОҲАТ

Кўкламга тайёрланиш юзасидан асосий қишлоқ хўжалик ишлари бажариб қўйилди. Колхозлар ва совхозлар дала ва чорвачилик фермаларининг меҳнаткашларига отпуска бера бошлади. Республика қишлоқ хўжалиги министрлигида ЎзТАГ мухбирига айтишларича, шу қиш мобайнида министрликнинг бепул йўлланмалари билан Тошкент атрофи ва Самарқанд областидаги дам олиш уйларида икки мингга яқин қишлоқ механизаторлари ва химизаторлари ўз отпускаларини ўтказадилар. Колхозчи ва совхоз ишчиларидан 400 киши мамлакатимизнинг энг яхши шифохоналарига йўлланмалар оладилар. Қишлоқ хўжалигининг 600 меҳнаткаши Ўзбекистон санаторийларида саломатлигини мустаҳкамлаб бардам бўлиб қайтади.

600 пахтакор, чорвадор, механизатор, қишлоқ бинокори ва мелиораторлари мамлакат бўйлаб мароқли саёҳатлар қилиб пролетар революциясининг доҳийси В. И. Лениннинг ҳаёти ва оташин фаолияти билан алоқадор шаҳарларда бўладилар. 270 деҳқон Ҳиндистон, Покистон, Бирлашган Араб Республикаси бўйлаб, шунингдек Европа давлатлари бўйлаб саёҳат қиладилар.

ЯНА 50 СОВХОЗ ХЎЖАЛИК ҲИСОБИГА ЎТДИ

Ўзбекистонда яна элликта пахтачилик ва чорвачилик совхози янги йил бошидан бери тўла хўжалик ҳисобига ўтди. Республика совхозлари Бош бошқармасидан Ўзбекистон Телеграф агентлиги мухбирига қуйидагилар хабар қилинди: мутахассислар хўжаликни бошқаришнинг янги прогрессив формасини жорий қилиш учун ҳар бир хўжаликнинг иқтисодий имкониятларини, улардаги ишлаб чиқаришнинг ташкилий тузилишини белгилаб чиқдилар.

Ўзбекистонда ўтган йили 18 совхоз (ўн олтита пахтачилик совхози ва иккита қоракўлчилик совхози) хўжалик ҳисоби асосида ишлаган эди. Бу совхозлар йилни яхши натижалар билан тугалладилар. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш, ҳосилдорлик ва маблағ жамғариш планлари ошириб бажарилди, меҳнат унумдорлиги кўпайди. Пахта, гўшт, сутнинг таннархи ҳам камайди. Совхозлар пландан ташқари қарийб бир миллион сўмни тежадилар. Хўжаликларда йирик техника базаси вужудга келтирилмоқда.

ДУНЁ ХАБАРЛАРИ

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ТАНЗАНИЯНИНГ ЯНГИ БЕШ ЙИЛЛИГИ

ДОРУССАЛОМ, 8 январь. (ТАСС). Танзания министрлар кабинети мамлакат иқтисодий тараққиётининг иккинчи беш йиллик плани лойиҳасини қараб чиқиб маъқуллади. Янги планда қишлоқ хўжалигини, кончилик саноатини ва туризмни ривожлантиришга катта эътибор бериш кўзда тутилган. Бу ерда маълум бўлишича, келгуси беш йилликдаги ривожланиш программасини амалга оширмоқ учун биринчи беш йилликда шу мақсадларга ажратилган маблағларга қараганда 20 процент кўп маблағ ажратиш мўлжалланмоқда. Танзаниянинг иккинчи беш йиллик планини бажаришга шу йил июнь ойидан киришилмоқчи бўлиб турибди.

СОВЕТ МЕҲМОНЛАРИ КУБАДА

ГАВАНА, 8 январь. (ТАСС). Куба республикасининг президенти Освальдо Дортикос Торрадо кеча КПСС Марказий Комитетининг аъзоси, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари В. Н. Новиков, СССР ташқи ишлар министрининг ўринбосари В. М. Виноградов ва уларнинг ҳамроҳларини, шунингдек Куба республикасидаги фавқулодда ва мухтор элчи А. А. Солдатовни қабул қилди. Қабул маросимида Куба томонидан Куба Компартияси Марказий Комитети секретариатининг аъзоси, Революцион ҳукумат министри Карлос Рафаэль Родригес ва Куба Компартияси Марказий Комитетининг аъзоси, ташқи ишлар министри Рауль Роа ҳозир бўлишди.

Шундан кейин совет меҳмонлари Гаванадаги балиқчилик портини бориб кўрдилар. Карлос Рафаэль Родригес, балиқчилик хўжалиги миллий институтининг директори Эмилио Арагонес Наварро, порт раҳбарлари уларга ҳамроҳ бўлишди.

Совет Иттифоқидан келган меҳмонлар Кубада бўлган вақтларида мамлакатнинг турли районларига сафар қилдилар, жумладан, бир қанча чорвачилик фермаларини, чорвачилик ва сунъий уруғлатиш миллий марказини, чорвачилик илмий тадқиқот институтини бориб кўрдилар, Гавана вилоятида шакар қамишни йиғиштириб олувчи комбайнни ва шакар-қамиш ортувчи машинани синаб кўриш вақтида ҳозир бўлдилар. Улар Орьенте вилоятида Никаро никель концентрати ишлаб чиқарадиган заводнинг иши билан танишдилар. Ольгин шаҳрини ва Орьенте вилоятининг маркази Сантьяго-де-Куба шаҳрини бориб кўрдилар. Совет меҳмонлари Пиносе оролида ҳам бўлдилар.

Улар мамлакат бўйлаб қилган сафар вақтларида меҳнаткашлар билан партия ташкилотлари, қишлоқ хўжалик марказлари ва саноат корхоналарининг раҳбарлари билан кўп марта самимий учрашдилар.

ВАТАНПАРВАРЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛИ ҲУЖУМЛАРИ

ХАНОЙ, 8 январь. (ТАСС). Жанубий Вьетнам Халқ озодлик қуролли кучларининг бўлинмалари 5 январда Данангдан 30 километр ғарби-жанубда жойлашган Америка денгиз пиёда қўшинлари бўлинмаларига ва Бьенхоа вилоятидаги қўғирчоқ ҳукумат қўшинларига қарши кетма-кет ҳужум қилиб муваффақият қозондилар. Душман катта талафот кўрди.

Вьетнам Информация агентлигининг Озодлик матбуот агентлигига асосланиб берган хабарида айтилишича, 25 декабргача ўтган бир ой мобайнида Жанубий Вьетнам Халқ озодлик қуролли кучларининг жангчилари Лонган вилоятида Америка ва қўғирчоқ ҳукумат қўшинларига қарши 100 та жанговар операция ўтказганлар. Натижада душманнинг 2.500 солдат ва офицери, шу жумладан Америка қўшинларининг ҳарбий хизматчиларидан 1.200 киши сафдан чиқарилган. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари 17 та ҳарбий машинани яксон қилганлар, ҳавода ва ерда 23 та самолётни мажақлаб ташлаганлар ва кўп миқдорда қурол-яроғ ҳамда ҳарбий анжомларни қўлга туширганлар.

МЕҲНАТКАШЛАРНИНГ АҲВОЛИ ТАҒИН ҲАМ ОҒИРЛАШДИ

МОНТЕВИДЕО, 8 январь. (ТАСС). Молия министрлигининг маълумотларига қараганда, Уругвайда тирикчилик 67,4 процент қимматлашган. Қимматчилик жуда тез авж олаётганлигига қарамай, бу даврда меҳнаткашларнинг иш ҳақи арзимаган даражада оширилди. Бунинг натижасида «Популар» газетасининг маълумотларига қараганда, меҳнаткашларнинг реал иш ҳақи бир йил ичида яна 28,5 процент камайган.

ДОКТОР СПОКНИ ҲИМОЯ ҚИЛИШ УЧУН

НЬЮ-ЙОРК, 7 январь. (ТАСС). Бостондаги федерал шикоят суди АҚШдаги урушга қарши ҳаракат арбоблари — болалар врачи Бенжамин Спок, руҳоний Уильям Коффин, ёзувчи Митчел Гудман ва студент Майкл Фербернинг шикоятларини қараб чиқа бошлади.

Уларнинг учтаси ўтган йили июнь ойида икки йиллик турма жазосига ва 5 минг доллар миқдорида жарима тўлашга, Фербер эса 1 минг доллар миқдорида жарима тўлашга ҳукм қилинган эди. Улар «ёшларни ҳарбий хизматдан бош тортишга ундаш мақсадидаги фитнага хайрихоҳ бўлиш»да айбланган эдилар.

Спок ва унинг сафдошларининг ҳимоячилари ҳозирги вақтда айбдорларнинг Американинг Вьетнамдаги сиёсатини ва АҚШдаги ҳарбий хизматга чақириш системасини танқид қилишлари мамлакат конституциясига хилоф эмаслигига асосланиб, ҳукмни ўзгартириш учун ҳаракат қилмоқдалар.

РУМИНИЯ. Бузэу шаҳрида лаги шакар ишлаб чиқарувчи завод қурилиб битказилди. Эндиликда бу заводда суткасига 3 минг тонна қанд лавлаги қайтадан ишлаб чиқарилмоқда. Йилига бу корхонада 60 минг тонна шакар ишлаб чиқилади.

Аджерпресс—ТАСС фотоси.

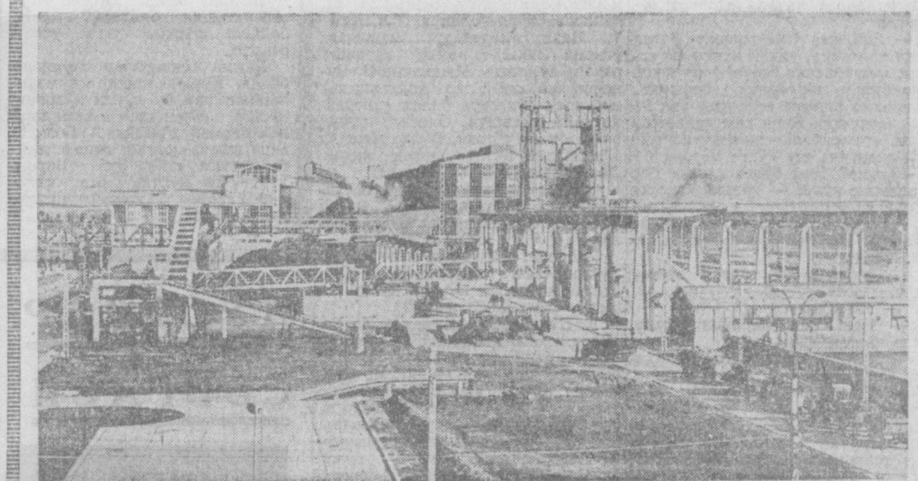

РОМАНИ ҲАҚИДА ВА МУНОЗАРА

ўзининг аниқ, белгили йўлидан дадил қадам ташлаб бораётган романтик ва реалистик қаҳрамонлар билан бир қаторда ҳаётда ўз йўлини қидириб, уни анча қийинчиликлар, айланма йўллар билан топадиган кишилар образини ҳам яратиш керак. Худди мана шу образлар айниқса ҳаётий, таъсирли ва ибратли бўлади.

Романда бир группа хотин-қизларнинг жуда яхши чизилган образлари бор. Жаннат, Адолат хола, Мушарраф, Азиза ва бошқалар. Воқеалар давомида уларнинг ҳар қайсиси ўз роли ва ўрни билан кўриниб туради, турли вазиятларда уларнинг характерлари очилаборади. Хотин-қизлар образлари орасида етакчи ижобий қаҳрамон Жаннат ўзининг бутун гўзал қиёфаси, маънавий фазилатлари билан ўқувчининг кўнглини мафтун қилади. Оилага, эрига, қайнона ва қайин-бўйиларига садоқатли, қалби ниҳоятда покиза бу ажойиб жувоннинг бутун ҳис-туйғулари, фикри-зикридан тортиб, ҳар бир майда ҳаракати, ҳатто гап-сўзларининг оҳангигача ўзига ярашади, кишини ишонтиради.

Мушаррафда эса автор бир хил шароитда яшаб туриб, Жаннатдаги ҳамма фазилат ва иффатлардан маҳрум бўлган бошқа бир аёлнинг характерли хусусиятлари ва аянчли тақдирини кўрсатади.

Танқидчи Ш. Юсуповнинг бундай аёлни шу қадар ёрқин фош этилишига нисбатан билдирган эътирозига қўшилиб бўлмайди. Чунки ҳаётда Жаннат каби идеал аёллар билан бирга Мушарраф каби шалоқ аёллар ҳам бор, булар ўртасида жиддий зиддиятлар, курашлар ҳам бўладики, биз буларни худди ҳаётдагидай кўришни истаймиз. Жаннат образи қанчалик тарбиявий аҳамият касб этса, Мушарраф образи ҳам худди шу даражада кучли тарбиявий аҳамият касб этади.

Танқидчи Ш. Юсуповнинг маориф мудири ўрни ва Адолат хола вафоти ҳақидаги фикрларига ҳам қўшилиш қийин. Танқидчи маориф мудирига бирор роль берилмаган, Адолат холанинг вафоти ҳеч қандай асосланмаган деган эди. Аввало, шуки, ёзувчи маориф мудирига умуман асарда деярлик бирор вазифа юклашни кўзда тутган эмас, уни фақат Содиқжоннинг қишлоқдан шаҳарга кўчиб келишида — қаҳрамон фаолиятининг бундан кейинги йўналишида кичик бир «кўприк» тарзида, воқеаларнинг уланиб кетиши учун кичик бир восита сифатида тилга олиб кетади. Шундан кейинги воқеаларда маориф мудирининг иштироки мантиқан мутлақо талаб этилмайди, ва асарда унинг бор-йўқлиги билинмайди ҳам.

Адолат хола образи эса, бу ниҳоятда оқила, камтарин, бутун вужудидан нур ва файз ёғилиб турган табаррук кампир турмушнинг бир умрга етарли аччиқ-чучугини тотиб бўлгандан кейин ҳаётдан кўз юмади. Ёш эрдан қолиб, икки азамат ўғилни тарбиялади, вояга етказди. Ўғиллари ҳамманинг ҳавасини келтирадиган даражада ажойиб болалар бўлиб ўсишди. Содиқжоннинг фарзандсизлиги, шу туфайли жондилидан севган келини Жаннатдан ажраб қолгани учун кампир умрининг қанча қисмини куюб ўтказди, Мушарраф келгач, бу беозор кексанинг азоби яна ошиб кетди, Содиқжон қамалгандаги тортган уқубатлари ва ниҳоят, Қодиржон урушдан саломат қайтиб, Жаннат, Азизалар бу оилага бош бўлиб қолган, Содиқжон ватан учун жанг қилиб қаҳрамонларча ҳалок бўлгандан кейин, Адолат холанинг умри ҳам ўз-ўзидан тугаган эди. Энди унинг вафоти учун ҳеч қандай баҳона керак эмас, унинг бошига тушган хилма-хил воқеалар, ич-ичидан кемириб ётган кулфатлар ҳаяжонга солиб, бутун юрагини тўлқинлантирган кўпдан-кўп қувончли воқеалар ҳаммаси бир кексанинг умрига кифоя қилар эди. Хуллас, Адолат холанинг роли ҳам, умри ҳам энди қонуний ниҳоясига етган эди.

Ш. Юсуповнинг Чуҳанов образи ҳақидаги эътирозига тўла қўшиламиз. Чиндан ҳам бу образ тўғрисидаги дастлабки тасаввурдан кейин уруш вақтида дафъатан уни танимай қолади киши. Содиқнинг тергови жараёнидаги қўпол, бадбин, нормал инсоний ҳис-туйғудан бутунлай маҳрум, бемаърифат Чуҳанов уруш пайтида шу қадар ўзгариб кетган ҳолда намоён бўладики, бу ўзгаришнинг сирини пайқаб бўлмайди. Эҳтимол ёзувчи Чуҳановни аслида ижобий образ-ку, лекин айрим мураккаб вазиятнинг иллатлари уни шу аҳволга олиб келган эди, кейинчалик тўғри йўлга тушиб олди, демоқчидир, аммо ўқувчига бу процессни кўрсатиш зарур эди.

Танқидчи Орифжон Икромов романнинг кўпгина муваффақиятларини таъкидлаб ўтгандан кейин, айрим образлар фаолиятига эътироз билдиради. Чунончи, Мирсалимни «қўрқоқлиги учун душман асирига айланган» «Мирсалим образида етуклик етишмайди. У анча имкониятларга эга бўлгани ҳолда душман қуршовида ўзининг рақиби Қодирга зарар етказишга ҳаракат қилмайди». «Асарнинг сўнгги бўлимларида Мирсалим оиласининг тақдири авторни ўйлантирмайди...» деган эди.

Аввало Мирсалимнинг душман асирига айланиши унинг қўрқоқлиги туфайлигина эмас, балки Мирсалим асли-тегида бирор кун ҳам совет кишиси, коммунистик ахлоқ эгаси бўлиб яшаган эмас. 20-йиллардаёқ НЭП даврида катта савдогар бўлиб, кўпгина шалоқликларни қилган, кейинчалик сирини яшириш учунгина ўқитувчи бўлиб олган, аммо ҳали-ҳали яширинча савдо-сотиқ билан шуғулланиб келади. Ҳаётда доимо ҳар хил тасодифларни кутиб юради, қулай келган тасодифдан ўз фойдасига албатта бирор иш чиқариб қолишга интилади. Содиққа «меҳрибончилик» кўрсатишдан бошлаб, Жаннатнинг тагига сув қуйишигача, Содиқни Мушаррафга ўйлантиришидан тортиб, қизини Қодирга бермоқчи бўлишигача, кейин қизини ундан ажратишга интилганидан бошлаб, Содиққа қилган туҳматларигача, уруш бошланиши билан немисларга умид боғлагани ва ниҳоят ватан хоини сифатида жиноят устида қўлга тушишигача босиб ўтган ифлос йўли — Мирсалимни қўрққани учун душман асирига айланганлигини эмас, балки аслида у ҳеч қачон совет тузумига хайрихоҳ бўлмаган, фақат кўпчилик орасида яшириниб юрган ёвуз душман эканини тасдиқлайди.

Душман лагерида Қодир билан дуч келганда эса, у Қодирга зарар етказиши ҳам мумкин эди, етказмаслиги ҳам. Чунки у, аслида Қодирга шахсан душманлиги йўқ, ундан гарчи ҳавотир олса ҳам ортиқча ёмонлик кутмайди, бу ерда Қодир «мени кўргани йўқ, кўрса ҳам танимайди» деб ўйлайди. Бу ҳақда ёзувчига эътироз билдирмаса ҳам бўлади, турмушда бундай воқеаларнинг ҳар икки хили ҳам бўлиши мумкин, унга ягона бир рецепт бериб бўлмаса керак. Мирсалимнинг хотини тақдири масаласига келганда, бу оқ кўнгил, беғараз, оиласига, эри ва боласига бутун умрини бағишлаган аёл фазилатларини кўпроқ кўрсатиш ҳамиша ёзувчининг диққат марказида туради. Бу аёл ҳаётидаги ҳамма воқеалар аслида Мирсалимнинг кўчада кўринмайдиган, яширин, шахсий ҳаётдаги иллатларини, астар-аврасини очиб кўрсатишга хизмат қилади.

Китобхон ҳар сафар Мирсалимга дуч келганда унинг хотинини ҳам кўради. Эр-хотин ўртасидаги ҳар бир муносабатларда Мирсалимнинг яна бирор иллатини, хотинидаги бирор фазилатни пайқаб олади. Шунинг учун ҳам Содиқ, Жаннат, Мушарраф, Қодир, Азиза, Мирсалим ва бошқаларнинг аниқ тақдирини кўрган китобхонда Мирсалимнинг хотини тақдирини ҳам билишга эҳтиёж қолмаса керак. Чунки ёзувчининг мақсади аслида, оқибат, натижада бу аёлнинг тақдири нима билан тугашини кўрсатиш эмас, балки Мирсалим билан яшаган аёлнинг умумий аҳволини кўрсатишдан иборат бўлса керак.

Романда ёзувчи образларнинг характерларини очишда кўпинча уларнинг психологиясини, ички дунёсини тасвирлашга интилади, деярлик ҳар бир образнинг қадамини, нафасини беизоҳ ўтказмасликка ҳаракат қилади.

Романда ёзувчи воқеаларнинг моҳиятини, образларнинг индивидуал характерларини ҳамиша чуқур очиб бориш, булар ҳақида ўқувчига тўла ва аниқ тасаввур ҳосил қилиш учун жуда кўп халқ мақолларини ўрни билан қўллаб боради, кўп мақолларни қайта ишлаб улардан янги-янги маънолар ҳосил қилади. Жуда яхши, табиий-жонли ўхшатишлар борки, буларнинг ҳаммаси воқеалар, ҳодисалар, одамлар ҳақида кишига аниқ тасаввур беради.

Романнинг тил ва стили ҳақида гапирганда — Шуҳратнинг бу жиҳатдан катта муваффақиятга эришганини таъкидлаш керак. Бундан аввалги поэтик асарларида ҳам, прозасида ҳам ёзувчи бу даражага боролмаган эди. Бу ҳолат яна шунда сезиладики, ёзувчи воқеа ва образларнинг ҳар бир вазиятини изоҳсиз, таҳлилсиз ўтказмасликка ҳаракат қилади. Ҳар бир образнинг ўз савиясига, характерига, фикри-зикрига, дунё қарашига қараб, ўзига мос сўз ва иборалар топиб беришга интиладики, уларнинг бир оғиз сўзидан характери сезилиб туради. Адолат хола билан Жаннат тилида, гап сўзларида аҳил ва ғоят самимий аёлларнинг серфайз қиёфаси, бутун вужудидан нур томиб турган покиза келин билан қайнона образи кўриниб туради.

Қодир билан Азиза тилларида ҳаётга нуқул яхши ният, олам-олам орзу-умидлар билан энди қадам қўяётган ёшлар, гоҳо катта мақсад ва орзулари билан шошилиб, ҳовлиқиб ҳам қоладиган беғараз ўспиринлар қиёфасини кўрамиз. Содиқ тилида ҳаётда ғоят катта мақсад ва зўр ирода билан яшовчи, билимдон, ўзи дуч келган ҳар бир воқеани таҳлил қилиб ундан конкрет хулосалар чиқара оладиган мукаммал бир инсон характери англашилади. Мирсалим тили ва иборалари доим бу образнинг палид, маккор, мунофиқлигини чуқурроқ очишга хизмат қилади.

Умуман, муваффақиятли чиққан бу роман авторига шубҳасиз айрим истакларимиз ҳам бор. Истак дастлаб шуки, асарни неча марта кўчириб, қўлёзма устида неча қайта ишлаганини айтолмаймиз, бироқ яна бир марта кўчириб чиққанда яхши бўларди. Китобни анча ихчамлаштирадиган ўринлари бор. Жумладан, Содиқ образини «Айбсиз айбдор» сарлавҳасидан бошлаш ҳам мумкин эди. Гоҳо образларнинг ички кечинмаларини изоҳлашга бир неча саҳифа бағишланади. Шу билан айрим воқеаларни кўрсатишга нисбатан авторнинг баёни анча кўп ўринни ишғол қилиб қолади. Айрим майда эпизодлар орасида ҳам ихчамлаштирилиши ва қисқартирилиши мумкин бўлганлари бор. Жумладан Содиқнинг Диловорхўжани отиб ташлагандан кейинги кечинмалари ҳам кўпгина варақка чўзилган. Диловорхўжанинг Содиққа ўлим тилаши каби чўзиқ саҳифаларни бир неча ўринда учратиш мумкин. Буларни қисқартиш сюжет линиясининг янада яхшироқ чиқишига ёрдам бериши мумкин эди.

Халқ мақоллари гоҳо меъёридан кўпайиб кетгандай туюлади: табиат манзаралари тасвирида баъзан бир тасвир ҳиёл бошқачароқ формада яна такрорланиб қолади. Айрим ўринларда ҳаёт мураккабликлари анча қалаштириб юборилади. Аммо ёзувчи бутун китоби билан ўқувчига гўё — ҳаёт ғоятда мураккаб, бизга кўринганидан, бизнинг дастлабки тасаввуримиздан кўра мураккаброқ, одамлар эса ундан ҳам кўра мураккаброқ: одамлар бизга биринчи, ҳатто иккинчи, учинчи ва ундан кейинги кўринганларидан кўра ҳам мураккаброқдир, буни пайқашга ҳаракат қилиш керак, деяётганга ўхшайди.

Ёзувчига бундан кейин яна кўплаб яхши асарлар яратишида ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

Аҳмад АЛИЕВ,
Филология фанлари кандидати, ТошДУ доценти.

СУВ УСТИДА АРЧА БАЙРАМИ

Радиокарнайдан жарангдор овоз янгради:

— Диққат, диққат! Ҳурматли ўғилларим, қизалоқларим. Ҳаммангизни янги йил байрами билан қутлайман. Сизларни «Қора денгиз» ва «Қизил денгиз» дельфинлари ўртасида бўладиган тўп ўйинига таклиф қиламан.

Пойтахтимиздаги Сув спорти саройига келган мингдан ортиқ кичкинтойларнинг назар-эътибори чайқалиб турган ҳовузга қаратилган. Ҳар иккала команда аъзолари — оқ ва қизил либосдаги «дельфин»лар зилол сувга сузиб чиқишади. Қизиқарли ўйин бошланди. Дарвозаларга киритилган ҳар бир тўп хушчақчақ, беғубор кулги ва қарсаклар билан бўлиниб турди. Ўйин «Қизил денгиз» «дельфин»ларининг ғалабаси билан тугади.

Сўнг ям-яшил ўрмонни эслатувчи саройга Қор қизи кириб келади.

— Салом, тенгдошлар, мана Сизлар билан яна учрашдим. Қаранг, бир йил ичида ҳаммаларингиз анчагина катта бўлиб қолибсиз. Ўқишларингиз яхши кетяптими? Жуда яхши. Қани келинг, биргалашиб Қорбобони қарши оламиз.

Зилол сув ўртасида Қорбобо пайдо бўлади. Шодиёна янада авж олди. Қувончини ичига сиғдира олмаган болалар «салом, Қорбобожон, салом»... деб юборишди, қўлларини кўтариб олқишлашди.

Қорбобо, Қорқиз, «дельфин»лар, Хўжа Насриддин сувда ажойиб, қизиқарли ҳар хил ўйинларни, гимнастик машқларни кетма-кет ижро этадилар. Айниқса, масхарабозларнинг чиқишларини ҳамма зўр қизиқиш билан қарши олди.

Шу ерда ўтирган кичкинтойларнинг очиқ, равон чеҳраларига қараб, уларнинг ҳақиқатан ҳам дам олиш кунларини ниҳоятда қизиқарли ва сермазмун ўтаётганига ишонч ҳосил қиласиз, сув спорти саройида уюштирилган арча байрамини ташкил қилувчиларга миннатдорчилик билдирасиз.

— Янги йил байрамига пухта тайёргарлик кўрдик, — дейди сув спорт саройининг директори Пўлат Раҳматуллаев. — Артист Кожевников ва Сув спорти спорт мактабининг директори Вадим Дукальский билан ҳамкорликда «Янги йил арчаси» сценарийсини ёзиб беришди. Сувда ўтказиладиган бу саҳна асарига пойтахтимиздаги театр билим юрти, сув ости сузиш бўйича республика терма команда аъзолари, артистларни жалб этдик. Спорт мастерларидан Ўткир Йўлдошев, Миша Гелманов ва республикада хизмат кўрсатган тренер Роман Розаренко спектаклга раҳбарлик қилмоқдалар. Яков Каганович, Владимир Лукянов, Анатолий Трошчин, Владимир Манилар саройни чиройли қилиб безатишда жонкуярлик кўрсатдилар.

Ленин райпищеторгига қарашли 34-озиқ-овқат магазин сотувчилари Фарида Турсунова ва Холдор Расуловлар ҳам болалар учун аталган совғаларни ўз вақтида етказиб туришибди.

Сув спорти саройига ҳар куни 4 мингдан ортиқ кичкинтойлар келиб кетишяпти. Ҳозиргача бу ерда 40 мингга яқин ўғил-қиз қизиқарли томоша кўриб, Қорбобо ва Қорқиздан совға олишди.

И. ЮСУПОВ.

Ушбу суратларда «Янги йил арчаси» номли саҳналаштирилган томошадан айрим кўринишлар тасвирланган.

А. Абалян фотолари.

МИЛИЦИЯ ҲАЁТИДАН

ОПЕРАЦИЯ «17»

Телефон устма-уст жиринглади.

— Алло, шаҳар милиция бўлимининг навбатчиси эшитади.

— Мен автоколонна таъминот бошлиғи Юсуповман. Ҳозиргина машинамизни ўғирлаб кетишди. Ёрдам беринг.

Навбатчи воқеа содир бўлган жой адресини ёзиб олиб, зудлик билан у ерга оператив группани юборди. Орадан ярим соат чамаси ўтмасданоқ жиноятчилар изига тушилди. Қаттиқ совуқ, бўралаб ёғаётган қор олдинга силжишга қаршилик кўрсатарди.

Барча пунктлар воқеадан хабардор қилинди. Машина маркаси, жиноятчиларнинг ташқи кўриниши тасвирлаб берилди. Лекин оператив группа кўп ўтмай изни йўқотди. Фақат эрта тонгга бориб машина Чиноз вокзали яқинидаги тор кўчадан топилди. Машинанинг ҳеч қаерига зарар етказилмапти.

Мана, бир неча кундирки, жиноят-қидирув бўлими ходимлари бу операция билан машғул. Младший лейтенант Рустам Абдуллаев ишда ҳам, уйда ҳам чигалнинг учини топишни ўйлайди. Эрта билан ишга келганда унга кеча тунда содир бўлган воқеа ҳақида ахборот беришди.

— Яна, яна ўша жиноят. Ўтган куни самосвал, ундан олдин юк ташиш машинасини ўғирлаб кетишди. Ҳар сафар ишларини бажариб, машинага шикаст етказмай чап бериб кетишади. Буни ким қилаётган экан, «тажрибали» жиноятчилармй ёки эндигина шу йўлга кирган бебошлармй? Ким бўлса ҳам бир кишининг қўли, — қатъий қарорга келди у.

Р. Абдуллаев ўзича операция планини яна бир бор мулоҳаза қилиб кўрди.

— Рухсат этинг, ўртоқ лейтенант.

— Марҳамат.

— Мен «17» операция масаласида кирган эдим.

— Хўш, қандай мулоҳазаларингиз бор?

— Биласизми, — оҳиста гап бошлади Абдуллаев ўз режасини баён қилар экан, — шубҳаланган шахсларнинг делоларини яна бир бор текшириб чиқдим. Экспертиза берган маълумотларни солиштирдим. Бир-бирига ўхшаш жойи йўқ.

Младший лейтенант папкадан милиция бўлими адресига ёзилган шикоят хатини олиб бошлиқ ўринбосарига узатди.

— — Мана бу Николай Жоголев, Геннадий Глухов, Анатолий Захаров, Олег Галиард, Владимир Чумаков каби ўсмирларнинг ноўрин ҳатти-ҳаракати ҳақида ёзилган шикоят. Бу йигитлар кечалари алламаҳалгача санғиб, кишилар тинчлигини бузаётган эмиш, айримлари уйга келмайдиган одат ҳам чиқарибди. Суриштириб кўрдим. Вячеслав Глухов 2503 автоколоннада слесарь бўлиб ишлар экан. Машина ҳайдашни ҳам билар экан. Эҳтимол шулар...

— Тўхтанг, тўхтанг. Вячеслав Глухов қаерда ишлайди дедингиз?

— 2503 автоколоннада.

— Кеча ўғирланган машина шу автоколоннанинг машинаси-ку!

— Худди шундай.

— Бунда бир гап бор. Лейтенант папирос тутатди. — Биласизми, ўғирликка қўл урган кимса энг олдин ўз уйидаги мулкка кўз олайтиради. Яна В. Глухов ўша машинанинг ўғриси бўлиб чиқмасин.

— Эҳтимол.

— Яхши. Ишни нимадан бошламоқчисиз?

— Мишани ана шу группага қўшиб қўйсак.

— Пайқаб қолишса, чўчитиб қўймасмиканмиз?

— Менимча сезишмайди: Бунга ишончим комил. Миша Анатолий Захаров билан бир кўчада туради. Қолаберса, бир мактабда ўқишган.

— Бу синчковлигингиз яхши. Бизнинг ишда ана шундай сезгирлик, хушёрлик билан иш тутмаса бўлмайди.

Уч кун ўтгач, шаҳар ветеринария даволаш шифохонасининг «ТШВ-55-78» номерли «ГАЗ-63» машинасини ўғирлаб кетишди. М. Меньшиков, О. Галиард, Л. Ким, Т. Бекмуҳамедовлар машинага ўтириб Энгельс номли колхозга равона бўлишди. Машинани В. Чумаков ҳайдади. Улар колхозга келиб эски дўстлари билан «қитдай-қитдай» қилишди. Оқибат хунуқ воқеа билан тугади. Йўлда машина тўнтарилиб буткул ишдан чиқди. Лекин, ўғрилар омон қолди.

Орадан бир неча соат ўтмасданоқ «17» операциясига нуқта қўйилди. Бебошлар барча қилмишларига буткул иқрор бўлишди.

Уларнинг аксарияти 17—18 ёшда эди. Ҳаётга эндигина қадам қўяётган ёшларнинг бундай йўлга киришга нима мажбур этди?

А. Нуштаев, В. Чумаков, О. Галиард ва бошқаларнинг ўз таъбири билан айтишларича, аввалига шунчаки «маза қилиб учиш»дан бошланган бу кўнгилсиз воқеа оғир жиноят билан тугади. В. Глухов, А. Захаров, Т. Бекмуҳамедовлар шаҳар автоколонна ва автопаркида ишлашади, Г. Глухов билан Л. Ким Куйбишев номли 1-мактаб ўқувчилари, О. Галиард ун заводида хизмат қилади. А. Нуштаев М. Меньшиков 18-ҳунар техника-билим юрти ўқувчиларидир.

Агар юқорида номлари қайд қилинган корхона ва ўқув муассасаларида таълим-тарбия ишлари тўғри йўлга қўйилганда, маъмурият ёшларнинг юриш-туришидан бохабар бўлганида, улар бугун милиция бўлимида бўйин эгиб ўтиришмасди.

Қолаберса, бунда, давлат машинасини ўзиники қилиб, гаражга олиб бормай, дуч келган жойга қўйиб кетаберган шофёрлар ҳам айбдордирлар.

Ш. УМУРЗОҚОВ.
Янгийўл шаҳри.

ШУНАҚАСИ ҲАМ БЎЛАДИ

КУТИЛМАГАН ҲУЖУМ

Бу ҳодисани мен Новгород областида ов қилиб юрган вақтимда кузатдим.

Ўрмондан қайта туриб, қишлоқ чеккасидаги бир саройда тўхташга тўғри келди. Шу ерда бир бойқуш ўз «пости»ни сабр билан қўриқлаётган эди. Похолнинг тагидан сичқон югуриб чиқиши биланоқ ҳалиги бойқуш дарҳол унга ўзини отарди.

Ҳамма сичқонлар тутилиб бўлди. Қўрқиб кетган чумчуқларнинг ҳам бу кучли қушнинг кўзига кўринишга юраклари дов бермай қолганди. Бойқуш энди ишсиз қолган, бошқа жойга учишга тайёр эди. Бироқ, худди шу пайтда ўлжа қидириб саройда каттакон мушук пайдо бўлди.

Ҳалиги машак бойқуш сенингина похолнинг ёнига келди. Шитир-шитир этган овоз унинг эътиборини ўзига тортганди. Бойқуш мушукни пайқаб қолди ва унга ўзини отди. Мушук бечора бойқушнинг чангалидан бир амаллаб қутилиб, қочиб қолди. Бироқ у шу кундан бошлаб бошқаларнинг омборхоналари яқинига йўламайдиган бўлди.

Ф. СМИРНОВ.

ЧИТТАКНИНГ ШУМЛИГИ

Қаттиқ совуқ турган эди. Сомонхонага иккита читтак учиб келди. Қушчаларни осонгина тутиб хонага олиб кирдик-да, қўйиб юбордик.

Дастлабки кунларда қушчалар худди биз билан танишаётгандек ўзларини сипо ва эҳтиёткор тутишди. Бироқ кейинчалик бизга ўрганиб кетишди, ҳатто овқат пайтида столга қўниб ўз улушларини «сўрайдиган» бўлиб қолишди.

Кунларнинг бирида кийим шкафимизнинг калити йўқолиб қолди. Қанча қидирмайлик, худди сувга чўкиб кетгандек, ҳеч қаердан топа олмадик. Шундан кейин читтаклар эсимизга тушиб қолди. Чиройли халқачалар қушчаларни қизиқтириб қўйган бўлмасин тағин? — ўйладик.

Кўз кўрмайдиган жойлар — деворга осилган фотосуратлар орқаси, буфетнинг тепасини қидириб чиқдик. Ниҳоят калитни печка деворининг тепасидан, шипнинг шундоққина тагидан топиб олдик. Худди ўша жойда калитдан ташқари яна иккита приколка, қизил тугмача ҳам яшириб қўйилган экан.

А. ЯРОСЛАВЦЕВ.
(«Сельская жизнь»дан).

БЕГОНА ЮРАК БИЛАН БИР ЙИЛ

Ф. Блайберг бегона юрак билан яшаётганига бир йил бўлди. У операция бўлганига бир йил тўлган кунда ўзини жуда яхши ҳис қилаётганлиги ҳақида гапириб берди.

«Радио Люксембург» мухбири билан қилган суҳбатда у келажак режалари ҳақида ўртоқлашди. Ф. Блайберг 1969 йилнинг 1 квартали охирида Жанубий Африка республикасидан чиқиб (ҳозирда у оиласи билан шу ерда яшамоқда) Европа ва Америка Қўшма Штатларига сафар қилади.

Ф. Блайберг тиш врачи бўлиб ишлаган эди. У ўз ишига бир ёки икки йилдан сўнг қайтишга умид боғламоқда. «Ҳозирча, — деб қўшимча қилди у — ўз касбимга қайтиб ишлаш учун унчалик қизиқишим йўқ».

Блайбергнинг фикрича, унинг соғлиги ҳозир бундан 16 йил муқаддам, биринчи юрак приступи бўлган вақтдагидан яхши. «Кўп йиллардан буён, — деди у мухбирга, — ўзимни ҳозиргидек яхши ҳис қилмаётган эдим».

(ТАСС).

ДЎСТЛАР СОВҒАСИ

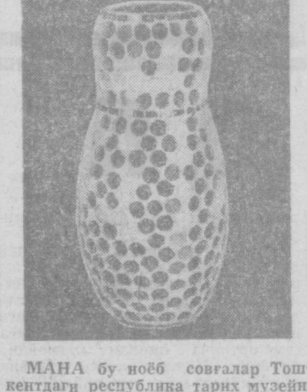

МАНА бу ноёб совғалар Тошкентдаги республика тарих музейида сақланяпти. Уларни Осиё ва Африка мамлакатлари кинофестивали кунларида меҳмонлар тортиқ қилишган. Юқоридаги кўзани ҳинд кинорежиссёри Р. Капур ва Р. Сагар, пастдаги раққоса қизлар ҳайкалини эса камбоджалик санъаткорлар дўстлик рамзи сифатида ҳадя этишган.

И. Шмуклер фотолари.

ФУТБОЛИМИЗ ЭРТАСИ

СССР биринчилигини ўтказиш тартиби юзасидан кенг жамоатчилик иштирокида узоқ давом этган футбол мунозараси якунланди. **СССР футбол Федерациясининг раиси, хизмат кўрсатган спорт мастери Валентин Гранаткин** бу мунозара юзасидан «Советский спорт» газетасида ўз фикрларини баён қилди.

Бу йилги мавсумда СССР биринчилиги мусобақаларини ўтказишда катта ўзгаришлар бор. **Бу йил олий лиганинг 20 командаси ўнтадан 2 группага бўлинади.** Группалардаги коллективлар саралаш ўйинлари ўтказадилар. Шундан сўнг ҳар группадан 7 тадан кучли команда чемпион номини олиш учун кураш бошлайди. Бунда курашнинг ҳал қилувчи босқичида рақиблар бошқа группадан чиққан командалар билангина учрашадилар. Командаларнинг биринчи босқичдаги ўзаро учрашув натижалари ҳисобга олинади.

Икки босқичли система илгари ҳам қўлланилган. Лекин, аввал группалардан оз команда чиқиб, финалда учрашарди. Бу ўз навбатида баъзи учрашувларнинг аҳамиятини йўқотиб қўйган эди, чунки командалар финалга чиқувчи рақиб билан учрашаяптими, йўқми, буни олдиндан билиб оларди. Ҳозир эса ўнта командадан қайси бирининг еттиликка илинмай қолишини олдиндан билиш қийин. Шунинг учун ҳам биринчи босқичда «кераксиз» ўйинлар бўлмайди, ҳисоб.

Группаларда сўнгги 8—10-ўринларда қолган 6 та команда кейин ўзаро тўрт даврада мусобақалашади. Улар орасидан 2 та энг яхши команда 1970 йилда олий лигага киради. Қолган тўрттаси эса иккинчи группага тушиб кетади. Улар ўрнига иккинчи лиганинг битта энг яхши командаси чиқади.

Шундай қилиб, **чемпионлик учун курашадиган командалар мавсум давомида 32 та ўйин ўтказадилар.** Бу ўз навбатида мазкур командаларнинг халқаро, ўртоқлик учрашувлари ўтказишларига имкон беради. Айни чоқда биринчи давра мусобақаларидан сўнг икки ҳафталик танаффус қилиш мумкин бўлади.

Икки босқичли бу система 1969 йилдагина қўлланилади. Кейин эса мамлакат биринчилиги 17 та команда ўртасида аслидагидек давом этаверади.

Мавсумни 4 апрелда бошлаб, ноябрь ойининг биринчи числоларида якунлаш мўлжалланмоқда. **СССР кубогининг финал ўйинини эса Бутуниттифоқ Физкультурачилар куни — август ойининг иккинчи шанбасида ўтказиш анъанага айланиб қолади.**

Айни чоқда **иккинчи лига командалари сонини 84 тадан 40 тага қисқартирилади.** Бу 40 та команда 1969 йилги мавсумда «А» класси иккинчи группасидаги коллективлардан танлаб олинади. Сўнгра 1970 йилдан бошлаб улар 2 та группага бўлиниб мусобақалашадилар. Биринчи группага РСФСР ва Украина командалари киритилса, иккинчисини эса қолган иттифоқчи республикаларнинг командалари ташкил этади. Бу группаларнинг ғолиблари ҳар йили олий лигада пастки ўринни олган иккита команда билан жой алмашадилар.

ЁШЛАР КУЧ СИНАШМОҚДА

Фарғона ва Олмалиқ шаҳарларида қўл тўпи бўйича ўсмирлар ва қизлар командалари ўртасида Ўзбекистон биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди.

Фарғонадаги финал матчида майдон эгалари Тошкентнинг ёшлари билан беллашдилар. Ҳал қилувчи ўйинни тошкентликлар 22:10 ҳисобида ютдилар. Учинчи ўринни Андижон гандболчилари олди.

Қизлар ўртасида Олмалиқда бўлган финал ўйинида Андижон ва Тошкент командалари куч синашишди. Бу ерда Андижон вакиллари 11:9 ҳисобида ғалаба қозониб, биринчи ўринни олишди. Учинчи ўринга эса Тошкент области командаси кўтарилди.

Ғолиб командалар шу йил 24—30 мартда Челябинск шаҳрида бўладиган Совет Иттифоқи биринчилигида қатнашадилар.

* * *

Баскетбол бўйича ўсмирлар ва қизларнинг Наманган шаҳрида давом этаётган Бутуниттифоқ зонал мусобақаларида уч тур ўйналди. Ҳозир Ўзбекистон командалари битта ҳам мағлубиятга учрамай олдинда бормоқдалар. Тошкентнинг «Старт» командаси ўсмирлари ва Фарғона мактаблари қизлари командаси Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон вакилларини енгдилар. Мусобақа тугашига икки тур қолди. Ҳамшаҳарларимиз энди Украина ва Қозоғистон спортчилари билан учрашадилар.

* * *

Чирчиқ шаҳрида эса теннис бўйича Бутуниттифоқ зонал мусобақаларининг ҳал қилувчи дамлари келди. Уч турни Тошкент шаҳрининг ёш теннисчилари билан Олмаота командаси мағлубиятсиз ўтказди. Бу икки пешқадам бугун ўзаро мусобақалашади.

ТАБУЛЯТОР ЁНИДАГИ УЧРАШУВЛАР

Тошкент халқ хўжалиги институтининг аудиторияларидан бири вақтинча «Узглавхимснабсбит» республика базасининг ўзига хос филиали бўлиб қолди. Ҳисоб машиналарида хизмат қилувчи операторлар химиявий дориларга берилган буюртмаларни ўрганадилар, уларни реализация қилиш графигини аниқлаб берадилар.

Таъминотчиларнинг рўйхатларида 60 минг хил номдаги товар бор. Неча ўнлаб ходимлар шу молларнинг кўпдан-кўп операцияларини ҳисоб-китоб қилиш билан банд. Институтда яқинда тузилган экономик кибернетика факультети базани оталиққа олиб унинг учун мутлақ бошқача технология топиб берди. Кибернетиклар ишлаб чиққан ҳисоб-китоб информациясини механик тарзда ишлаш методикаси илгари бир ой кетган ишни икки-уч кунда бажаришга имкон беради. Тез орада мана шу методика базанинг факультет ёрдамида ускуналанган машина-ҳисоб станциясида қўлланади.

Институт ҳисоблаш марказидаги табулятор ёнида химиклардан бўлак кишилар ҳам пайдо бўлди. Геологлар ҳам экономик кибернетика факультети билан ҳамдам бўлиб олдилар. Ихтисослаштирилган геологик қидирув группаларидан олинувчи мураккаб информацияни ишлаб чиқиш методикаси ўқитувчилар ва студентларнинг ёрдами билан аниқланди. Бундан аввал геологлар тадқиқот натижаларини экспедициядан қайтиб келганларидан сўнг орадан бир неча ой ўтгандан кейингина билаолардилар. Эндиликда электрон техникаси туфайли улар зарур маълумотларни излаш чоғидаёқ олиб турибдилар.

Бундай алоқалардан студентлар ҳам уларнинг «мижозлари» ҳам мамнун. Ишлаб чиқаришга янги статистика методларини жорий этишдан олинадиган катта иқтисодий самара мустаҳкам билим эвазига бўлмоқда.

Ҳозирча экономик кибернетика факультетида ҳисоб-перфорация агрегатлари комплекти бор. Энди «Минск» типидаги электрон-ҳисоб машинаси ўрнатилади. Бу машина фойдаланишга топширилиши билан ёш факультетнинг ишлаб чиқариш алоқалари тағин ҳам кенгаяди.

(ЎзТАГ).

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

10.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Ўзбек тилида: 11.00 — **Йиртқич бўри** (Ёш томошабинлар театридан олиб кўрсатилади), 12.00 — **Капитан Тенкеш** (кўп серияли телевизион бадиий фильм).

Рус тилида: 12.30 — **Марек Пегуснинг ажиб саргузаштлари** (кўп серияли телевизион бадиий фильм), 12.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

16.55 — **Кўрсатишлар программаси.**

Рус тилида: 17.00 — **Шаҳар янги йил арчаси олиб кўрсатилади,** 18.00 — **Бокс бўйича уста** (болалар учун қўғирчоқ фильм), 18.05 — **Ленин комсомоли мукофотининг лауреатлари** («Ёшлик» кўрсатади), 18.35 — **Телеянгиликлар,** 18.50 — **Халқ контроли экрани,** 19.10 — **Музикали учрашувлар,** 20.00 — **Кўрсатишлар программаси.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 дан — **Москва кўрсатади.**

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

17.00 дан — **Олмаота кўрсатади.**

ТОШКЕНТ КЎРСАТАДИ

20.00 — **Симфоник оркестрнинг чолғу асбоблари.**

Рус тилида: 20.40 — **Лидия Смирнованинг ижодий портрети,** 22.05 — **Концерт.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 10/I да **Доктор Айболит** (кундуз), **Борис Годунов** (кечқурун), 11/I да **Жизель** (кундуз), **Травиата** (кечқурун).

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 10/I да **Бой ила хизматчи** (кундуз), **Аяжонларим** (кечқурун), 11/I да **Ўлимдан кучли.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 10/I да **Тошболта ошиқ,** 11/I да **Маҳтумқули.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — **Москва цирки артистларининг гастроллари.** Томоша кеч соат 8 да бошланади. Билетлар сотилмоқда.

КИНО

Матч-реванш (эрталаб соат 11 ва кундуз 1 да), **Жонсиз фасл** (кундуз ва кечқурун) — САНЪАТ САРОЙИ.

Канадалик киши — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Улар ёнма-ён яшайдилар (эрталаб соат 11-45 минут ва кеч 10 да), **Трембита** (кундуз ва кечқурун) — «ЧАЙКА».

Тонгги қўнғироқлар (эрталаб соат 11-40, кундуз 3-20, кеч 6-40 минутда), **Жаннатдан қувилган** (кундуз 1 ярим, 5, кеч 8-20 минутда) — НАВОИЙ номли.

Портфелли шайтон — «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Портдаги воқеа — «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРГА
район кассирлари

ҚЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Олмазор кўчаси, 187-уй.

«УЗЭНЕРГОСБИТ»

куннинг ёруғ вақтида, уйлар, ҳовлилар, магазинлар, корхоналардаги ташқи ёритиш лампаларини, шунингдек хона ичидаги лампаларни

УЧИРИБ ҚЎЙИШНИ

СЎРАЙДИ

Куннинг ёруғ вақтида ташқи электр ёритгичлардан фойдаланганлик учун электр энергияси огоҳ қилинмасдан узиб қўйилади.

«ТАШКЕНТКАБЕЛЬ» ЗАВОДИ

Чет эл ва Иттифоқда чиқарилган IV ва ундан юқори нусхадаги КАБЕЛЬ ИДИШЛАРИ (ғалтаклар)ни

ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ҳамма ташкилот ва корхоналардан идишларни топшириш сўралади.

Идишлар ҳар куни қабул қилинади.

УЗГЛАВЛЕСНАБСБИТГА

катта бухгалтер-ревизор, кўмир сифатини аниқловчи катта инженер, машинистка

КЕРАК

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Навоий кўчаси, 36-уй.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома КП Узбекистана, областного Совета депутатов трудящихся.

Бизнинг адрес: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 835212 Редактор ўринбосарлари — 835885, 836232. Масъул секретарь — 834808 Пропаганда адабиёт ва санъат бўлимлари — 831936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — 833786. Партия турмуши. Ахборот ва спорт бўлимлари — 835811 Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 839050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — 838761, Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 834048. Эълонлар бўлими — 838142, Коммутатор — 830249 дан 830258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси Тошкент шаҳри

Р. 01024. ИНДЕКС — 6469. Б—2162.